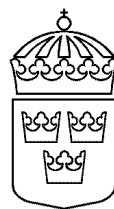

Riksdagens protokoll

2000/01:105

Måndagen den 7 maj

Protokoll
2000/01:105

Kl. 12.00 – 15.32

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2000/01:432

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:432 av Carina Hägg (s) om forskning om ki-runasvenskarna.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 maj 2001.

Skälet till dröjsmålet är arbetsanhopning.

Stockholm den 3 maj 2001

Kulturdepartementet

Marita Ulvskog

Interpellation 2000/01:406

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:406 av Carina Hägg (s) om kvinnobrist i vård-
bolags styrelser.

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 28 maj 2001.

Skälet till dröjsmålet är hög arbetsbelastning.

Stockholm den 3 maj 2001

Socialdepartementet

Lars Engqvist

Interpellation 2000/01:443

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:443 av Sven Brus (kd) om äldreomsorgen.

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 28 maj 2001.

Skälet till dröjsmålet är hög arbetsbelastning.

Stockholm den 3 maj 2001

Socialdepartementet

Lars Engqvist

Interpellation 2000/01:456

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:456 av Cristina Husmark Pehrsson (m) om akut personalkris i vården.

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 28 maj 2001.

Skälet till dröjsmålet är hög arbetsbelastning.

Stockholm den 3 maj 2001

Socialdepartementet

Lars Engqvist

Interpellation 2000/01:434

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:434 av Ulla-Britt Hagström om Bostadsdelegationens verksamhet.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 maj 2001.

Skälet till dröjsmålet är arbetsanhopning.

Stockholm den 2 maj 2001

Finansdepartementet

Lars-Erik Lövdén

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2000/01:400

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:400 av Sten Andersson om ekonomisk brottslighet.

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 7 maj 2001.

Skälet till dröjsmålet är missförstånd i administrationen angående debattdag.

Stockholm den 2 maj 2001

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2000/01:440

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:440 av Cecilia Magnusson om polisens utrustning.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 maj 2001.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 2 maj 2001

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:446 av Anna Lilliehöök om poliser i civil kris-
hantering.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 maj 2001.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 2 maj 2001

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

2 § Svar på interpellation 2000/01:387 om valfrihet för föräldrar

Svar på

interpellationer

Anf. 1 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Mikael Oscarsson har frågat mig vad jag avser att göra för att de föräldrar som vill vara hemma med sina 1–3-åringar ska ges ekonomiskt stöd för detta. Mikael Oscarsson har vidare frågat mig vad jag avser att göra för att minska den likriktning av barnomsorgen max-taxan leder till.

Mikael Oscarsson ställde i februari i år en fråga till mig med i princip samma innebörd. Eftersom jag inte har ändrat uppfattning i frågan är följande svar i långa stycken detsamma som det jag då lämnade.

Stödet till barnfamiljerna utgår i dag både i form av ekonomiskt stöd och genom tillhandahållande av förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Verksamheten har en pedagogisk inriktning. Det ekonomiska stödet utgörs av bl.a. generella barnbidrag och föräldraförsäkring. Förutom att stödja familjerna ekonomiskt ger dessa stöd tillsammans föräldrarna möjlighet att också förena förvärvsarbete med föräldraskap.

Föräldraförsäkring, god förskoleverksamhet och barnbidrag till alla barn har varit och är hörnstenar i regeringens familjepolitik. Utgångspunkten för familjepolitiken är barnens bästa och jämställdhet mellan kvinnor och män, men också att utjämna ekonomiska villkor mellan dem som har och inte har barn. Regeringen har under de senaste åren lagt fram en rad förslag som stärker barnfamiljerna ekonomiskt. Bl.a. har barnbidraget höjts i flera steg.

Föräldraförsäkringen gör det möjligt för båda föräldrarna att kombinera arbete med familj och underlättar för såväl kvinnor som män att ta ansvar för sina barn. Försäkringen utgår från att barnet både behöver och har rätt till båda sina föräldrar. Försäkringens konstruktion med ersättning för inkomstbortfall och att reservera tid för båda föräldrarna är viktig i regeringens arbete för jämställdhet. Från nästa år förlängs den med en månad, och samtidigt reserveras ytterligare en månad för pappan och en för mamman. Totalt uppgår då föräldraförsäkringen till 480 dagar. Dagarna kan tas ut till det att barnet fyller åtta år eller avslutar sitt första skolarbete.

I Sverige kan kvinnor och män kombinera förvärvsarbete med familj. Det utgör också basen för familjepolitiken. Nästan alla småbarnsmammor arbetar i dag utanför hemmet. Med den höga kvinnliga förvärvsfrekvensen följer också höga födelsetal.

I de kommuner som inför maxtaxan i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen ska alla verksamhetsformer omfattas av denna – förskola, familjedaghem och fritidshem – oavsett om verksamheterna bedrivs i kommunal eller enskild regi. Maxtaxan begränsar således inte föräldrars möjlighet att välja verksamhetsform för sina barn. Däremot minskar maxtaxan barnomsorgskostnaderna för de allra flesta barnfamiljer.

Jag känner inte till den attitydundersökning som Mikael Oscarsson refererar till. Jag kan därför inte kommentera den särskilt. Jag vill bara framhålla att i princip bör de flesta medborgare klara sin försörjning själva. Statens möjligheter att försörja medborgarna är begränsade beroende på att viljan och förmågan att betala skatt är begränsad.

Min utgångspunkt är att varje familj ska ha möjlighet att lösa barnomsorgsfrågan på det sätt den själv önskar. Då skapas större trygghet för barn och föräldrar. Det innebär att det måste finnas barnomsorg utanför hemmet för dem som vill ha det. De flesta föräldrar ser det som en självklarhet att det ska finnas daghemsplats till deras barn när de börjar arbeta efter föräldraledigheten. Barnomsorgen är utformad på sådant sätt att kommunerna är skyldiga att tillhandahålla barnomsorg till barn i åldrarna ett till tolv år om det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller barnets eget behov.

Jag vill framhålla att jämställdheten måste vidareutvecklas. Sverige är i dag ett av världens mest jämställda länder. Både mammor och pappor kan kombinera förvärvsarbete med föräldraskap. Nästan alla småbarnsmammor har ett arbete utanför hemmet i dag. Ett bidrag för att vårda sitt barn i hemmet under längre tid skulle innebära ett bakslag för sådana strävanden. De som väljer att på heltid arbeta med att vårda sitt barn blir beroende av andra för sin försörjning. En längre tids uppehåll från förvärvsdeltagande kan också göra det svårare att återgå till tidigare arbetsuppgifter och ökar risken för en sämre karriär- och löneutveckling än för dem utan sådant uppehåll. Däremot har jag stor respekt för dem som väljer att vara hemma med sina barn en längre tid än vad föräldraförsäkringen medger. Men det är ett val varje familj gör själv. Samhället ger dock ett betydande grundstöd även för dessa grupper.

Anf. 2 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för det svar jag fått. Jag skulle dock vilja göra en del kommentarer.

I sitt svar säger socialförsäkringsministern att utgångspunkten för regeringens familjepolitik är barnens bästa. Men om vi tänker på en ettåring, är det "barnets bästa" att ha långa dagar tillsammans med många andra barn på dagis i s.k. pedagogisk verksamhet?

Vidare säger socialförsäkringsministern att nästan alla småbarnsmammor i dag arbetar utanför hemmet. Ja, men har de något alternativ? Dagis har i princip blivit obligatoriskt – inte därför att det alltid är bäst för de små barnen eller därför att alla föräldrar önskar detta utan därför att alternativen effektivt förkvävs. Ändå är det ett av fyra barn, av alla barn mellan ett och fem år, som *inte* går på dagis.

Samtidigt visar en opinionsundersökning som Aftonbladet Kvinna genomförde i mars år 2000 att 79 % av de svenska kvinnorna mellan 18

och 40 år önskar vara hemma med sina barn de första fyra åren. Inför denna opinion verkar regeringen vara blind.

Sedan säger socialförsäkringsministern något mycket märkligt: ”Med den höga kvinnliga förvärvsfrekvensen följer också höga födelsetal.” Kan socialförsäkringsministern utveckla det uttalandet? Tittar man på 1999 års födelsetal kan man se att de inte varit lägre sedan 1742. År 2000 gick födelsetalen upp något, men statsministern har vid flera tillfällen tagit upp faran med de låga födelsetalen. Vad menar socialförsäkringsministern när hon talar om de höga födelsetalen?

Vidare i sitt svar säger socialförsäkringsministern att maxtaxan minskar barnomsorgskostnaderna för de allra flesta barnfamiljer.

När det gäller maxtaxan är det ju höginkomsttagarna som tjänar stort på förslaget. Enligt Dagens Nyheter är fakta följande: I var femte kommun kommer två höginkomsttagare med två barn på daghem att tjäna mellan 25 000 och 26 000 kr per år eller nästan två månadslöner efter skatt. Hur rimmar det med statsministerns tal i regeringsförklaringen om att minska klyftorna? Här handlar det ju om att gynna de redan rika och göra det mer lönsamt för dem att ha sina barn på dagis på heltid.

Det är nämligen så jag förstår förslaget om maxtaxan: Det gör det mer lönsamt för föräldrar att ha sina barn på dagis på heltid. Jag anser att regeringen i stället borde lägga fram förslag som gick ut på att göra det mer lönsamt att spendera tid med sina barn.

Vidare säger socialförsäkringsministern att ett bidrag för att vårda sitt barn i hemmet under en längre tid skulle innebära ett bakslag. Vi har ju ett fullskaleförsök bland småbarnsföräldrar från hösten 1994. Då var det drygt sex av tio familjer som valde att själva ta hand om sina barn på hel- eller deltid med hjälp av ett vårdnadsbidrag som motsvarar mindre än en tredjedel av det dagisstöd som man får och som dessutom beskattades.

I Norge nyttjar 83 % av alla familjer som har barn under två år vad som där kallas *barnestötte*. Jag kan till sist tillägga att den socialdemokratiska regeringen inte har tagit bort det, eftersom det har varit så populärt.

Anf. 3 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! I någon mening tror jag att det finns en sak som Mikael Oscarsson och jag är överens om, även om vi är oeniga om på vilket sätt vi ska nå en sådan situation. Det vi är överens om är att unga föräldrar behöver ha tid för sina barn. Min lösning på problemet att få tid för barnen är att undan för undan bygga ut föräldraförsäkringen på ett sätt som gör att föräldrarna själva kan planera tiden med sina barn men också ha kontakt med förvärvsarbete. De kan därmed också planera för en god uppväxt för barnen inte bara de första två, tre åren utan också de återstående åren upp till dess att barnen lämnar föräldrarna, blir självständiga och lever sitt eget liv.

Vad gäller de allra flesta barn under 18 månader försöker nog de föräldrar som ingår i tvåförsörjarfamiljer planera så att de kan vara hemma helt och hållet en längre tid, och sedan planerar de för kortare arbetstid. Just denna kombination tror jag är mycket bra.

Jag har tidigare i andra sammanhang sagt att det om det finns utrymme ekonomiskt – det måste vara det som är utgångspunkten – just är

den fortsatta utbyggnaden av föräldraförsäkringen som ger unga föräldrar den bästa möjligheten att vara tillsammans med sina barn.

Sedan vet vi att det också är viktigt att man får möjlighet att komma tillbaka till ett arbete under trygga förhållanden.

Frågan om maxtaxa är naturligtvis viktig ur ett ekonomiskt perspektiv. Det är nog riktigt att det i omläggningen, som Mikael Oscarsson säger, ser ut som om det blir en återbetalning i större mening för dem som har mellaninkomsterna. Men vi vet att det också finns ett tak, även om det ligger väldigt högt.

Maxtaxan har en dimension till för oss socialdemokrater. Det är att vi vill åstadkomma ett sammanhållet livslångt lärande, dvs. göra det möjligt för barn från förskola och upp genom alla skolåren att få stöd för sin uppväxt. Det är inget alternativ till föräldrar, utan det är en kombination mellan ett gott föräldraskap och stöd för barnen.

När det gäller födelsetalen visar det sig om man jämför med alla de övriga europeiska länderna att de länder som har en hög förvärvsfrekvens har ett väldigt gott födelsetal. Nu är det för lågt ändå. Det är kanske en annan diskussion som har att göra med den demografiska utvecklingen. Men det finns absolut inget motsatsförhållande mellan ett växande födelsetal och det faktum att unga kvinnor och män gemensamt har ansvar för barn och samtidigt förvärvsarbetar.

Anf. 4 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Enligt Skolverket kostade en dagisplats på heltid 108 600 år 1999. Stödet efter föräldraavgifter uppgick till i genomsnitt 84 % av kostnaden. Vid heltid innebär det 91 224 kr. Men detta barnomsorgsstöd tillfaller endast kommunalt finansierad barnomsorg. Den som vill stanna hemma får 0 kr. I och med införandet av maxtaxan kommer subventionen för en heltidsdagisplats att överstiga 100 000 kr.

Enligt statsministerns regeringsförklaring i höstas ska barnen sättas i centrum, men det verkar bara vara de barn vars föräldrar väljer rätt som får något stöd. Dessa klyftor borde överbryggas.

Socialdemokraterna brukar inte vara rädda för bidrag. Man behöver inte kalla stödet vårdnadsbidrag. Det viktigaste är ju att de föräldrar som vill stanna hemma och ta hand om sina barn får ekonomiskt stöd för det. Det stöd som utgår i dag är på 100 000 kr när man får in också maxtaxan.

Man skulle också kunna införa någon form av grundavdrag. I Norge är grundavdraget 30 000 kr. För makar är det 60 000 oavsett om båda har inkomst eller ej. I Danmark är motsvarande avdrag 35 000, och för makar är det 70 000 kr. Man får göra grundavdrag även om den hemmavarande inte tjänar några pengar. Så här är det i nästan hela västvärlden, men inte i Sverige.

Fru talman! I en intervju i Dagens Nyheter säger statsministern följande: Det är tufft att vara småbarnsförälder. Jag vet det. Det är färre vuxna omkring barnen i dag, färre vuxna som har tid. Jag skulle inte ha någonting emot en föräldraförsäkring som gör det möjligt för föräldrar att vara hemma och ha en kortare arbetstid under en större del av barnens uppväxt.

I intervjun i Dagens Nyheter föreslår statsministern en föräldraförsäkring som skulle kunna möjliggöra nedsatt arbetstid till dess att barnen är mellan tio och elva år.

Skulle socialförsäkringsministern, som rimligtvis bör vara väl informerad om de nya socialförsäkringsidéerna, kunna mer konkret berätta vad statsministerns förslag innebär? Innebär det möjligtvis en öppning för att acceptera någon form av ersättning eller skatteavdrag så att småbarnsföräldrar som så önskar skulle kunna vara hemma och ta hand om sina barn?

Detta är någonting som är oerhört aktuellt för många småbarnsföräldrar. De gör en väldigt insats genom att vara hemma. Det vårdnadsbidrag som infördes av den borgerliga regeringen upplevdes av många som ett bevis på uppskattning för den insats de gör.

Vårdnadsbidraget finns, som jag sade förut, i Norge – *barnestøtte*. Det är populärt. Socialdemokraterna där vill inte ta bort det. Det finns även i Finland.

Finns det någon öppning? I svaret jag fick sade socialförsäkringsministern att hon har stor respekt för dem som är hemma. Men finns det någon möjlighet att göra något mer än att bara säga att man har respekt för dem? Finns det någon möjlighet att stötta föräldrar så att de kan få möjlighet att vara hemma hos barnen under de första åren?

Anf. 5 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag sade i min första kommentar att just föräldrars tid med sina barn är en väldigt viktig utgångspunkt. Jag ser föräldraförsäkringen som den bästa möjligheten att lösa detta. Nu förlänger vi den en månad. Som socialdemokrat har jag med mig ett ställningstagande från det socialdemokratiska partiet om att man ska bygga ut föräldraförsäkringen ytterligare, men det utgår naturligtvis ifrån att det finns ett ekonomiskt utrymme i de avvägningar som ska göras i förhållande till mycket annat som också är till nytta och stöd för föräldrar och barn.

När det gäller stress och oro hos unga föräldrar är det nog min uppfattning att det behövs en lång rad andra insatser, nämligen insatser i arbetslivet självt. Det blir inte bättre om vi skapar ett system som gör att ännu fler känner att de inte vill kombinera arbete med barn just därför att stressen i arbetslivet är så stor. Det är kanske inte i första hand oron för barnet i sig, utan det är kombinationen av ett stressigt arbetsliv och att man inte har någon kontroll över sin arbetstid som gör att man tycker att man arbetar för mycket och att man har för lite tid för sina barn. Den oron i sig gör att det känns jobbigt att vara förälder i arbetslivet och samtidigt ha små barn.

Min lösning är att bygga ut föräldraförsäkringen ytterligare och att den flexibilitet som riksdagen har tagit ställning för ska få genomslag. Naturligtvis ska vi när det gäller att stötta barn och föräldrar höja kvaliteten i förskolan.

När det gäller andra insatser är det så att alla barnfamiljer får grundstöd. Det finns barnbidrag, som vi har utökat. Det finns föräldraförsäkringen, som vi har nämnt. För de familjer som så behöver finns det naturligtvis också stöd genom bostadsbidrag.

Men att säga att de föräldrar som förvärvsarbetar och utnyttjar möjligheten att förkorta sin arbetstid via föräldraförsäkringen skulle göra en sämre insats än föräldrar som stannar hemma med sina barn under en längre tid på heltid tycker jag är väldigt konstigt.

Jag menar att vi ska göra båda delarna. Vi ska stötta alla föräldrar. De föräldrar som väljer att förvärvsarbeta behöver ha en särskild insats genom förskoleverksamheten för att de ska kunna kombinera sina yrkesinsatser med att vara föräldrar till sina barn. Det är den insatsen som jag också tycker ska premieras.

Anf. 6 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Jag noterar att jag inte har fått något svar vad gäller Göran Perssons tankar om mer tid för barnen.

I det socialdemokratiska förslaget till nytt partiprogram finns en hel del öppningar. Det talas om valfrihet och olika alternativ inom vård, skola och omsorg osv. Men när det gäller praktisk familjepolitik tycks regeringen ändå inte vara öppen för några förändringar. Här är det fortfarande politikerna som vet bättre än medborgarna.

Jag vill komma tillbaka till grundfrågan, nämligen att om det finns ett system som subventionerar en dagisplats med motsvarande mer än 91 000 kr för en heltidsplats om det inte går att ge någon form av motsvarande stöd till dem som är hemma. Det är det som är den stora skillnaden. Socialförsäkringsministern var inne på att man måste göra ekonomiska prioriteringar. Jag är helt överens om att de måste göras. Det är där som den största obalansen är. Jag skulle önska en förändring där. Det är en fråga om sunt förnuft, att lyssna till opinionen av småbarnsföräldrar som vill få stöd för att kunna vara hemma.

Jag hade ställt två frågor i min interpellation till socialförsäkringsministern. Vad avser statsrådet att göra för att ge de föräldrar som vill vara hemma med sina 1–3-åringar ekonomiskt stöd? Jag har inte fått något svar på vilket stöd som ska tillkomma. Vad avser statsrådet att göra för att minska den likriktning på barnomsorgen som maxtaxan leder till? Inget svar där heller. Jag har inte fått klart för mig exakt vad socialförsäkringsministern har emot att ge stödet till hemmavarande föräldrar. Det är bara att konstatera att det krävs en ny regering för att det ska ske.

Anf. 7 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag läste också intervjun med Göran Persson. Den stämmer oerhört väl med den grundsyn, naturligt nog, som socialdemokraterna har när det gäller en långsiktig familjepolitik. Han pekar bl.a. på – som Mikael Oscarsson sade nyss – utbyggnaden av föräldraförsäkringen, makt över den egna tiden, både som förälder och löntagare och som löntagare över huvud taget, att skapa bättre utrymme för sitt eget planerade liv – särskilt när man är förälder till mindre barn.

Mikael Oscarsson säger att han inte har fått något svar på sina frågor. Jag anser inte att det är fråga om likriktning. Av mitt tidigare svar framgår att jag inte anser det. Tvärtom anser jag att den verksamhet som samhället planerar för är ett uttryck för det som människor behöver och vill ha. Därmed är den ett uttryck för den mångfald som samhället behöver erbjuda. När det gäller tid för föräldrarna under de första åren, är mitt svar föräldraförsäkringen och naturligtvis ledighetslagstiftningen. Den har också betydelse. Den frågan får vi återkomma till i ett annat sammanhang.

Anf. 8 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Margareta Cederfelt har frågat mig hur många nettodagar med sjukersättning regeringen baserar antagandet i vårpropositionen på.

Av årets vårproposition framgår bl.a. att ökningen av anslaget för sjukpenning och rehabilitering m.m. i huvudsak beror på att antagandena om antalet sjukskrivna har höjts och att sjukpenningdagarna därmed beräknas öka med ca 13 % för innevarande år jämfört med bedömningen som gjordes i budgetpropositionen för år 2001.

I budgetpropositionen för år 2001 beräknades antalet nettosjukdagar till ca 76,7 miljoner dagar. Av Riksförsäkringsverkets månadsvis redovisade sjukfallsstatistik framgår att antalet nettosjukdagar har fortsatt att öka även om ökningstakten har avtagit något under sista kvartalet år 2000 jämfört med år 1999. Regeringen har med anledning av dessa uppgifter numera beräknat att antalet nettosjukdagar för år 2001 kan komma att uppgå till ca 86,8 miljoner dagar. Den i budgetpropositionen tidigare gjorda beräkningen av antalet nettosjukdagar har således i vårpropositionen justerats upp med ca 13 %.

I den tilläggsbudget som ingår i vårpropositionen föreslår regeringen att anslaget för sjukpenning och rehabilitering m.m. behöver tillföras ytterligare 3 miljarder kronor på grund av den fortsatt ökande sjukfrånvaron. Vidare anges att de prognoser som ligger till grund för regeringens bedömning för år 2001 dock är osäkra och att dessa kan komma att justeras under året samt att regeringen kommer att följa utvecklingen noga för att kunna göra en bedömning av om den föreslagna ökningen är tillräcklig.

Anf. 9 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Jag har ställt frågan angående hur regeringen har baserat antagandet om den ökande förekomsten av antalet sjukdagar med anledning just av att sjukskrivningen ökar i omfattning och är ett av de största samhällsproblemen i dag. Jag anser att just därför behöver frågan om sjukdagar en seriös behandling. Jag blev väldigt konfunderad när jag läste i vårpropositionen hur antalet sjukdagar var framräknade. Om antagandet över antalet sjukdagar inte är korrekt är det lätt att efterföljande analyser blir felaktiga. Fel resurser avsätts, och de åtgärder som planeras blir inte heller korrekta. Därför anser jag att det var viktigt att få reda på hur siffrorna var framräknade. Det kan verka torrt och petimäteraktigt, men viktigt.

Därför tackar jag statsrådet Ingela Thalén för klargörandet om varifrån siffrorna är hämtade och hur beräkningarna har gått till väga. Det är Riksförsäkringsverkets månadsvisa redovisningar som ligger till grund.

Som jag tog upp i min interpellation vore det olyckligt om det är ett felaktigt antagande i vårbudgeten. Jag säger detta därför att just där står det att siffrorna har tillkommit och är baserade på antaganden i höstbudgeten. Men i höstbudgeten fanns inga siffror. Där framkom att det var ett ofullständigt underlag och att regeringen skulle återkomma i vårbudgeten med mer korrekta siffror. Då förmodar jag att det var just Riksförsäk-

*Svar på
interpellationer*

ringsverkets underlag som efterfrågades. Därför tackar jag för att jag har fått den upplysningen här och nu.

Anf. 10 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Det är, precis som Margareta Cederfelt säger, oerhört viktigt att man kan följa utvecklingen. Det är därför som Riksförsäkringsverket gör det månadsvis. Det är viktigt att inte dyka ned med nästippen i varje månadsredovisning – enbart – utan att man följer de förändringar som sker över året. Vi vet att denna uppföljning är lite grann jämförbar med årsförändringar som görs i t.ex. arbetskraftsundersökningar. Det betyder att tillskottet av nya sjukanmälningar kan variera något mellan olika kvartal.

Oavsett detta är det angeläget att nu säga att regeringen och jag själv tar denna utveckling på djupaste allvar. Vi har en särskild projektgrupp som arbetar med att ta fram en handlingsplan som ska gå över ett brett spektrum av områden, både förebyggande insatser i arbetslivet och rehabilitering. Som tidigare har nämnts i denna kammare kommer också regeringen att återkomma till riksdagen med förslag i anslutning till detta och med förslag till en ny arbetsskadeförsäkring. Allt detta syftar till att belysa allvaret i frågan om utvecklingen av ohälsotoalet.

Anf. 11 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Som statsrådet Ingela Thalén säger handlar det inte om några månadsvisa nedslag utan om regeringens höst- och vårbudgetar, som jag inte anser är att betrakta som månadsvisa nedslag utan snarare som viktiga dokument som faktiskt ligger till grund för regeringens agerande och även för oppositionspartiernas budgetar.

Jag tycker att det i detta sammanhang var bra att få reda på hur de 13-procentiga uppräkningsarna har tillkommit. Höstbudgeten innehöll ju ej några siffror utan angav bara att det fanns ett bristfälligt underlag. Det hade varit olyckligt om ett sådant underlag hade lett till 13 % uppräkning.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2000/01:404 om konkurrenssituationen i hotell- och restaurangnäringen

Anf. 12 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Margareta Cederfelt har frågat näringsminister Björn Rosengren om vilka åtgärder han avser att vidta för att underlätta hotell- och restaurangnäringens konkurrenssituation såväl nationellt som internationellt.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som svarar för konkurrensfrågor. I skattefrågorna har jag samrått med finansministern.

I interpellationen påpekar Margareta Cederfelt att skatter och avgifter relativt sett är högre inom servicenäringarna, dit hotell och restauranger hör, än inom tillverkningsindustrin, vilket leder till att prisnivån är hög inom denna näring.

Margareta Cederfelt menar också att hotell- och restaurangnäringen har svårt att hävda sig i konkurrensen med andra branschers verksamhet genom den hårda beskattningen av verksamheten.

Margareta Cederfelt verkar mena att man skulle kunna öka lönsamheten för branschen genom att lätta på beskattningen. Detta skulle innebära en subvention till en viss bransch. Hon anför också att hotell- och restaurangföretagen har stor betydelse för människors välbefinnande.

Jag delar Margareta Cederfelts åsikt att hotell- och restaurangnäringen är en viktig näring. För denna näring och för alla andra näringar spelar konkurrensförhållandena på marknaden en avgörande roll för dynamik och tillväxt i den svenska ekonomin. Konkurrens stimulerar till att samhällets resurser används bättre. Den stärker därmed det svenska näringslivets förmåga att långsiktigt hävda sig på internationella marknader. En ökad konkurrens är till fördel för konsumenterna genom att priserna pressas och utbudet breddas.

Vid en internationell jämförelse tillhör Sverige de länder som tillämpar en restriktiv politik när det gäller statligt stöd i olika former till näringslivet.

Den svenska ståndpunkten är att statligt stöd till en bransch har negativa effekter från ett övergripande perspektiv. Det kan nämligen leda till destruktiva och kostsamma subventionsspiraler. Tre saker kan bli resultatet: för det första en totalt sett ineffektiv allokering av såväl budgetmedel som reala produktionsresurser, för det andra en snedvridning av konkurrensen och för det tredje en hämsko på omvandlingstrycket i ekonomin. Motiven för statliga företagsstöd måste därför vara starka. I denna fråga är vi dessutom bundna av EU:s regler.

Enligt min mening är det principiellt felaktigt att använda skattesystemet för att ge stöd till en viss bransch. Vi har dock av arbetsmarknadspolitiska skäl gjort avsteg från principen vid olika tillfällen. Margareta Cederfelts förslag innebär ett avsteg från de principer som låg till grund för 1990 års skattereform. Dessutom kan krav på särlösningar förväntas också från andra grupper.

Av principiella skäl är jag alltså negativ till att vidta några åtgärder i den riktning som Margareta Cederfelt önskar.

Statsrådet Mona Sahlin initierade som ansvarig för turistspolitiken i fjol att en samlad översyn av mål och strategier för turistnäringen skulle göras av den s.k. Framtidsgruppen. Om en dryg månad tar jag emot det samlade resultatet av Framtidsgruppens arbete. Bland gruppens förslag kan det finnas enskilda frågor som vi behöver titta närmare på. Det är jag beredd att göra utifrån den principsyn som jag här givit uttryck för.

Anf. 13 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Jag ber att få framföra mitt tack till statsrådet Ulrica Messing för svaret på min interpellation angående hotell- och restaurangnäringen. Tyvärr måste jag konstatera att statsrådet Messing missförstått vad frågan handlar om och sett frågan endast i perspektivet att staten ska subventionera hotell- och restaurangnäringen. Vad jag tar upp i min interpellation är inte subventioner utan branschens förutsättningar att hävda sig nationellt och internationellt. Det är någonting helt annat.

Statsrådet Messings svar kan tolkas så att regeringens skattepolitik är optimal och fullständigt neutral och att alla förändringar i skattepolitiken

är att betrakta som subventioner och snedvrider konkurrensen. Så är naturligtvis inte fallet. Det framkommer i och för sig genom det avslutande stycket i statsrådet Messings svar, där statsrådet Mona Sahlins framtidsgrupp lyfts fram och där det också hålls fram att det kanske kan bli ändringar. Det får vi se.

Jag avser nu att fördjupa diskussionen och åskådliggöra några av de konkurrenshinder som hotell- och restaurangnäringen är drabbad av och som också är viktiga att beakta när det gäller hur verksamheten ska kunna växa och i än högre grad än vad som i dag är fallet bidra till Sveriges ekonomiska och sociala utveckling.

Först och främst: Hotell- och restaurangnäringen har växt under senare år, men näringen skulle kunna vara betydligt större än vad den är i dag. Ca 115 000 personer arbetar för närvarande inom hotell- och restaurangnäringen, men av BNP svarar branschen endast för 1,3 %. Det är en betydligt lägre andel än vad branschen har i övriga europeiska länder. I jämförelse med EU-marknaden ligger den svenska hotell- och restaurangnäringen på hälften av genomsnittet för övriga EU-länder.

Vad kan vara orsaken till detta? Framför allt är det att hemmamarknaden inte är riktigt utvecklad. Neringen har svårt att hävda sig som resmål för utländska besökare.

Ett problem som finns är den svarta ekonomin. Enligt Riksrevisionsverket ägnar sig en stor andel av Sveriges befolkning åt svartarbete, dock inte enbart inom hotell- och restaurangnäringen, utan även andra branscher är drabbade. Resultatet av detta blir bristande skatteinbetalningar, otillräckliga sociala avgifter och otillfredsställande redovisning från företagen.

Faror med den svarta ekonomin är dels att den är moraliskt nedbrytande för samhället i stort, dels att de seriösa företagarna får allt svårare att hävda sig genom att deras kostnader blir högre. Vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta för att minska förekomsten av svart arbetskraft? Jag anser att skatter och sociala avgifter här har en stor betydelse.

Det är faktiskt så att 46 % av branschens omsättning går till skatter och avgifter. Återstående 54 % ska finansiera löner, hyror, övriga driftskostnader och vinst. Att höja priset på restaurangerna för att få ökade intäkter är inget alternativ. Det är fortfarande så att 46 % av den höjda prisnivån skulle gå till skatter och avgifter. Däremot skulle kundunderlaget kunna svika. Det blir för kostsamt för plånboken.

Vad gömmer sig då bakom de 46 % i skatter och avgifter som gör att svensk restaurangnäring är den högst beskattade inom EU? Det är bl.a. restaurangmomsen. Den mat som äts på restaurang beskattas med 24 %, medan färdiglagad mat beskattas med 12 %. Det är ett exempel. Jag har också fler exempel, som jag avser att återkomma till.

Anf. 14 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! I Sverige är turistnäringen fortfarande relativt sett liten jämfört med vad som är fallet i andra EU-länder. Jag ser hotell- och restaurangnäringen som en del av den svenska turistnäringen, och jag är övertygad om att vi har stora möjligheter att få turistnäringen i Sverige att växa. Det gäller bl.a. andelen turister som söker sig till Sverige från andra länder liksom den mängd av konferenser som organiseras i Sverige av utländska anordnare.

Det är självfallet oerhört viktigt att vi på olika sätt kan underlätta för branschen att växa, men om Margareta Cederfelt inte är intresserad av särlösningar just för hotell- och restaurangbranschen eller av subventioner, som hon själv nämnde i sitt inlägg, ska vi kanske prata om turistnäringen som näring i vidare mening. Vi ser då att det inom hotell- och restaurangnäringen finns många små företagare.

Det finns många skäl för att försöka göra det enklare för människor att både starta företag och att driva företag. Det pågår inom Regeringskansliet ett sådant förenklingsarbete. Vi har t.ex. tittat närmare på skattelagstiftningen, på miljölagstiftningen och på arbetsrättslagstiftningen ur den aspekten att vi ska göra det enklare, tydligare och lättare för fler människor att starta egna företag.

Vi har också tillsatt en utredning för att pröva olika möjligheter att underlätta generationsskifte inom företag.

Om man ska titta närmare på olika delar som kan öka förutsättningarna för fler småföretagare inom t.ex. turistnäringen så är förenklingsarbetet en sådan viktig del. Vi är medvetna om att det finns mycket kvar att göra på det området.

Sedan tror jag att man får hålla isär vilka skatter man betalar och för vad. Jag tycker inte att det är så konstigt att vi har en beskattningsnivå på den typen av tjänster där man också köper sig en viss service och en annan då man bara köper varan och går hem till sig själv och äter. Det är väl rimligt att man har olika nivåer för det.

Men momsfrågan över lag är det område inom Europeiska unionen som är mest reglerad. Det är också de regler som vi på olika sätt försöker samordna på en rad olika områden. Jag tror inte att det är det stora problemet.

Det märks tydligt i den framtidsgrupp som vi har på Näringsdepartementet att det finns en rad olika önskemål från företagen när det gäller vad man tycker skulle vara ett viktigt nästa steg för att underlätta både lusten och möjligheten för turistnäringen att växa som näring. Det finns också en medvetenhet bland turistnäringens olika representanter om att det är olyckligt med branschvisa lösningar, därför att det försvårar möjligheten att också jobba branschöverskridande. Det kan leda till inlåsnings effekter.

Turistnäringen är en växande näring. Det är en viktig näring. Vi kan göra mer för att förenkla möjligheten för många små företagare att starta t.ex. hotell och restauranger inom den näringen och ett sådant arbete pågår.

Anf. 15 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Ja, vi kan tala om turistnäringen, men jag föredrar att här tala om hotell- och restaurangnäringen, som är en del av turistnäringen men också av stor betydelse för alla som bor, lever och verkar i Sverige.

Branschvisa skillnader är precis vad som finns i form av att livsmedel beläggs med 12 % skatt, medan restaurangmaten har 24 % i mervärdesskatt. Varför ska det vara momsskillnad på färdiglagad mat beroende på om den äts på restaurang eller om den äts i hemmet?

En annan skatt som faktiskt också är differentierad är energiskatten. Företagen i de tillverkande industrierna har en lägre energiskatt än hotell-

och restaurangnäringen har. Varför ska det vara på det viset? Varför kan inte allt företagande ha samma form av energiskatt?

När vi kommer till representationen, som också är en del av restaurangnäringen och som är väldigt betydelsefull, finns det en övre beloppsgräns på 90 kr plus mervärdesskatt. Det är ett mycket lågt belopp. Varför ska just de kostnader som företag har för representation ha en lägre gräns än andra former av kostnader som företagen har, t.ex. för inköp av varor och tjänster, där det finns helt andra möjligheter till avdrag? Varför ska restaurangservicen beskattas hårdare?

Här är det intressant att konstatera att det inte har hänt någonting när det gäller avdraget för representationsmåltider sedan 1997. Det har varit samma belopp hela tiden. Tidigare har avdragsmöjligheterna varit uppe i 300 kr, men de har sänkts. Varför?

Också när det gäller personalmåltider har Sverige en lägre och sämre grad av subvention än övriga EU-länder. Visst är det riktigt att det finns EU-regler som styr mycket av hur Sverige kan verka. Men varför ska Sverige inta en sämre position än övriga länder?

Om den inhemska marknaden fungerar finns det också en möjlighet att expandera för restaurang- och hotellnäringen och framstå som mer attraktiv och lockande för turister. Jag tror att det är svårt att bygga en verksamhet enbart på turister. Det måste finnas en fungerande inhemsk marknad, och jag har visat här genom mina argument att det finns skatter som faktiskt är negativa för hotell- och restaurangnäringen. Det handlar om energiskatten. Det handlar om restaurangmomsen. Det handlar om beloppsgränsen för representation, för 90 kr är inget belopp att tala om i dag.

Vilka åtgärder är statsrådet Messing beredd att vidta för att Sveriges hotell- och restaurangnäring ska kunna expandera och bli större och för att det inte ska vara förenat med lägre kostnader om jag köper maten på restaurang och sätter mig och äter utanför på trottoaren eller i hemmet än om jag äter på restaurangen? Varför ska statens momssats variera?

Anf. 16 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Visst vore det enklare om vi hade samma skattenivå på alla typer av tjänster och på alla områden. Det vore enklare, men det är inte säkert att det betyder att det blir mer rättvist.

Vi måste nog kritiskt granska de lagar, regler och skattenivåer som gäller på olika områden. Men jag tror att vi gör det enkelt för oss om vi tror att det alltid skulle bli bättre om det såg likadant ut överallt. Jag tror inte det.

När jag för politiska debatter, som nu i kammaren, om villkoren för t.ex. hotell och restauranger blir det ofta fokus på en typ av frågor, skatter. När jag möter hotell- och restaurangägare runt om i landet för att prata med dem om vilka möjligheter eller problem de ser för att expandera sin verksamhet blir det ofta en annan typ av frågor.

En fråga som ofta kommer upp när jag träffar företagare runt om i landet är t.ex. infrastrukturen. Det är möjligheten att kunna kombinera boende med en stor konferens för att kunna locka människor till sitt hotell och sin restaurang. Det är folkbokföringsfrågor, eftersom många verksamheter har högkonjunktur halvårsvis, vinterhalvåret eller sommarsäsongen.

Det är enligt min mening helt andra frågor som företagare i dag brottas med än enbart skattefrågor. Jag tror att vi måste se till alla de frågorna i ett större perspektiv om vi på allvar vill underlätta för turistnäringen att växa som näring. Det var också bakgrunden till att regeringen bjöd in företrädare för branschens olika organisationer till den s.k. Framtidsgruppen.

I Framtidsgruppen har man bildat en rad olika undergrupper som har tittat närmare på en mängd olika områden som vart och ett för sig spelar en stor roll för branschens förutsättningar att kunna konkurrera. En del av de frågorna har handlat om skatter, men många frågor har handlat om helt andra saker.

Om en månad får jag Framtidsgruppens förslag till mig. Jag ska läsa det med stort intresse. Jag har för avsikt att återkomma med en del av de förslag som gruppen presenterar för mig i syfte att skapa större möjligheter för turistnäringen att växa som näring.

I turistnäringen är hotell och restauranger en viktig del. Men det är inte så enkelt så att det bara handlar om att justera en del skattenivåer och tro att näringen växer. Det finns också andra bekymmer för många hotell och restauranger, inte minst utanför storstadsområdena. Det gäller att också ha en samlad bild av vilka möjligheter politiken har att ta bort också de hindren.

Anf. 17 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Visst har statsrådet Ulrica Messing rätt i sitt anförande om att hotell- och restaurangnäringens problem kan ses ur ett vitt perspektiv. Självklart kan det det och ska så göras. Men den del jag har tagit upp är just hur skatter och avgifter påverkar restaurangnäringen. Det går ju inte att sticka under stol med att 46 % av omsättningen går till skatter och avgifter. Det är naturligtvis väldigt mycket. Det är en stor andel, som påverkar näringen.

Att många från hotell- och restaurangnäringen väljer att ta upp andra frågor med Ulrica Messing är inte heller konstigt. Kanske är det som så att de också uppfattar att det inte är lönt att diskutera skatter och avgifter, eftersom regeringens uppfattning är att dagens regelverk är optimalt och rättvist. Inga förändringar kan göras.

Det tycker jag är väldigt olyckligt i så fall, eftersom Sverige har Europas högsta restaurangmoms, som jag nämnde, energiskatter och avdragskostnader för representationsmåltider, som de facto inte har höjts på ett flertal år. På vilken restaurang är det möjligt att äta en måltid utanför dagens rätt för 90 kr? Statsrådet Messing har kanske varit i riksdagens representationsrestaurang, som kan vara väl så representativ för representationsmåltider.

Hur stora är företagarnas möjlighet att klara av att finansiera måltiderna inom avdragsrätten? Det här är ett problem som de facto är värt att ta på allvar. Det är lika viktigt som frågorna, som handlar om infrastruktur osv.

Anf. 18 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag ska vara mycket kort. Jag hoppas att företrädare för hotell- och restaurangbranschen och andra viktiga branscher för turistnäringen inte har uppfattat mig som en person som tror att det bästa alltid

finns just nu. Det är tvärtom. Det är framför allt därför att vi tror att det finns saker att göra och att det finns möjligheter att utveckla ett samarbete mellan politiken och branschen själv som vi har bildat Framtidsgruppen.

Jag kommer med stort intresse att läsa det förslag som man lägger fram för mig om en månad. Jag tror säkert att en del av de synpunkter som branschen har pekat på gäller skattefrågor. Men jag vet också att det finns många andra frågor som jag kommer att väga lika tungt i de förslag som jag sedan återkommer med.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2000/01:388 om tillväxtavtalen och jämställdheten

Anf. 19 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Ulla-Britt Hagström har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att stimulera bättre metoder och utbildning om hur jämställdhetsperspektivet kan integreras i tillväxtavtalen samt vilka åtgärder jag tänker vidta för att de län som står utanför de tre pilotlänerna för jämställda tillväxtavtal inte ska "slå sig till ro" med jämställdhetsarbetet.

För mig är det mycket viktigt att arbetet med att utveckla metoder och utbildningar för jämställdhet inom tillväxtavtalen fortsätter. Jämställdhetsperspektivet ska genomsyra all verksamhet som bedrivs i länen. Det är inte minst viktigt i arbetet med tillväxtavtalen, eftersom jämställdhet är en drivkraft för utveckling och tillväxt. Under våren 2001 kommer regeringen att besluta om fortsatt satsning på pilotprojekt för ökad jämställdhet i tillväxtavtalen. Målet är att utveckla metoder för hur ett aktivt och offensivt jämställdhetsperspektiv kan införlivas och förfinas, dels i processen med de fortsatta tillväxtavtalen, dels inom de olika sakområdena. De vunna erfarenheterna av pilotverksamheten ska på olika sätt spridas till övriga regioner.

Regeringens roll i arbetet med de regionala tillväxtavtalen är främst att utveckla metoder och verktyg för regionerna att vidareutveckla arbetet. Näringsdepartementets jämställdhetsenhet samordnar regelbundet träffar med samtliga länsstyrelsers jämställdhetsexperter och avhandlar vid dessa möten de goda exempel som följer i pilotarbetets spår för att öka takten på jämställdhetsinitiativ även bland övriga län. Att fortlöpande sprida goda exempel på initiativ och utvecklingsarbete är mycket viktigt. Det görs delvis genom medverkan vid seminarier, länsträffar och information av olika slag, t.ex. genom länsexperternas egen förening Jämför.

Inom Regeringskansliet pågår förberedelserna inför nästa generation av tillväxtavtal. Erfarenheter från nuvarande programperiod har stor betydelse i det arbetet.

Till sist vill jag påpeka att det operativa arbetet och ansvaret för förändringar ligger hos de regionala aktörerna själva. Många län har lagt ned både tid och resurser på att integrera jämställdhetsfrågorna i avtalen och har också kommit långt i det arbetet. Blekinge län, ett av de tre pilotlänerna, har startat ett nätverk med partnerskap i södra Sverige, som består

av Kalmar, Skåne och Hallands län, för att utveckla jämställdhetsperspektivet i respektive läns tillväxtavtal. Det är ett aktivt sätt att sprida nyvunnen kunskap till andra län och ett bra exempel på hur idén med pilotlän kommer flera län till del.

Då Ulla-Britt Hagström som framställt interpellationen anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav talmannen att Helena Höij i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 20 HELENA HÖIJ (kd):

Fru talman! Jag vill å mina och Ulla-Britt Hagströms vägnar tacka statsrådet Ulrica Messing för svaret på interpellationen. Tyvärr visar rapporten om tillväxtavtalen det första året på att de flesta län har svårt att integrera jämställdhetsperspektivet i sina avtal. I rapporten efterlyses bättre metoder och utbildning om hur man införlivar jämställdhetsfrågorna i det tillväxtfrämjande arbetet.

Det är viktigt att tillväxtpolitiken integreras med t.ex. familjepolitik, välfärdspolitik och jämställdhetspolitik. Jämställdhet och regioners utveckling handlar om att ta vara på resurserna hos både män och kvinnor. Kvinnor och män har olika erfarenheter och olika synsätt i många frågor. Om kvinnor och män är lika delaktiga i samhällslivets olika områden innebär det ett bredare perspektiv och större möjlighet till nytänkande och utveckling. Det ger större kraft i det regionala utvecklingsarbetet.

Tillväxtavtalen borde ge kvinnor en chans att delta i det regionala utvecklingsarbetet och inte bara att vara föremål för ett jämställdhetsarbete. Tyvärr kom jämställdhetsperspektivet och tanken om *mainstreaming* bort i den första etappen av arbetet med tillväxtavtalen. Kvinnor har varit underrepresenterade i arbetsgrupperna, och jämställdhetsperspektivet saknas i många av de dokument som inkom förra våren, ungefär samtidigt som regeringen utsåg tre län till pilotlän för jämställda tillväxtavtal.

Jämställdhetsarbetet är olika högt prioriterat i länen. Att utse endast vissa län som pilotlän för att intensifiera jämställdhetsarbetet hade varit lättare om länen från början befunnit sig på samma nivå. Man måste vid utvärderingen vara medveten om detta då man jämför pilotlänens resultat med övriga län.

Statsrådet Messing svarar att jämställdhetsperspektivet ska genomsyra all verksamhet som bedrivs i länen och att regeringen under våren 2001, alltså i princip den här månaden, kommer att besluta om fortsatt satsning på pilotprojekt för ökad jämställdhet i tillväxtavtalen.

Jag delar statsrådets uppfattning att den kunskap som vinnns och de erfarenheter som görs måste spridas till alla regioner. Det är därför viktigt att regeringen tydliggör vilka redovisningskrav man ställer på jämställdhetsarbetet inför nästa generation av tillväxtavtal.

I en rapport som just nu behandlas i Västra Götaland framkommer att sammansättningen av arbetsgrupperna m.m. fortfarande inte kommer i närheten av en jämn könsfördelning, och man kan anta att det inte ser mycket bättre ut i andra län och regioner. Jag vill därför, fru talman, redan i mitt första inlägg fråga Ulrica Messing om hur regeringen ser på den problematiken och om man har någon strategi för att komma till rätta med könsfördelningen inom partnerskapsorganisationen.

Prot. 2000/01:105

7 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 21 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag skulle vilja säga att summeringen av den första generationens tillväxtavtal visar att man i stort sett alla avtal har haft extra svårt med de horisontella mål som finns. Jämställdhet är ett sådant horisontellt mål. Ett annat sådant mål handlar om ekologiskt hållbar utveckling.

Det är en lärande process. Det handlar om att lära sig och om att i varje politikområde ha både genderglasögon och ekologiskt-hållbar-utveckling-glasögon på sig. Därför tror jag att erfarenheten av den första generationens tillväxtavtal har flera saker att lära oss. Man har kommit olika långt med avtalen på olika områden. Några av avtalen har varit bättre än andra på jämställdhetsperspektivet. Några avtal har varit bättre än andra på förankringsprocessen, och vi kan alla lära av varandras avtal och av varandras sätt att arbeta. Det är också därför som regeringen nu tycker att det är oerhört viktigt att man inte bara lutar sig tillbaka under den tid som avtalen nu löper utan att man använder den här mellantiden inför nästa generations avtal till att sprida goda exempel och till att utbilda fler när det gäller att se jämställdhetsperspektivet på de avtal som ska tecknas.

Vi måste också bli bättre när det gäller att man ska kunna se det här, t.ex. genom könsuppdelad statistik på alla områden, vilket inte finns i dag. Så det finns mycket arbete kvar att göra för alla aktiva parter i tillväxtavtalen fram till nästa avtalsperiod. Vi har då lyft fram några län som vägledande i det arbetet för att inspirera andra och för att man inte ska luta sig tillbaka och tro att det blir bättre per automatik i nästa avtal.

Så vi har stora förväntningar på nästa avtalsperiod, och det är klart att vi också kommer att ta vara på erfarenheterna när det gäller vad som fungerade bra vid det förra avtalet och vad vi vill trycka på t.ex. när det gäller sammansättningar i partnerskapen inför nästa generations avtal. Det som naturligtvis försvårar det här är ju att de som utses i de regionala grupperna ofta representerar politiska partier, facket, föreningar, näringslivsorganisationer och många andra.

I de län där länsstyrelserna redan tidigare har varit aktiva i jämställdhetsarbetet och där man t.ex. redan tidigare via sin jämställdhetsexpert har haft utbildningar och konferenser gentemot företag går naturligtvis processen fortare och lättare. Då ser nämligen också företagare, fackliga representanter och många andra att det är en lönande affär att se till jämställdhetsperspektivet och inte bara ett horisontellt mål som man ska uppnå för att vara snäll mot regeringen eller riksdagen.

Anf. 22 HELENA HÖIJ (kd):

Fru talman! Det är en lärandeprocess, säger statsrådet. Jag kan hålla med om det. Det finns en del goda exempel och ganska så många lite mindre goda exempel. Här görs ett arbete på olika aktörers initiativ för att sprida de här erfarenheterna. Jag tror att vi är överens om att vi måste intensifiera detta arbete, även om mycket görs.

Jag skulle vilja återgå till förutsättningarna för ett jämställt arbete med tillväxtavtalen. Precis som statsrådet säger finns det ju en vinst med ett jämställt arbete. Som jag sade i mitt första inlägg ger det större kraft åt det regionala utvecklingsarbetet om perspektiv från både män och kvinnor får komma fram och påverka avtalens utformning. En av förut-

sättningarna för att det ska kunna bli så här är naturligtvis att det blir en process med män och kvinnor redan i arbetet, redan i processen med att ta fram och genomföra det som har överenskommits i avtalen, som främst är fokuserade på genomförande. Där är det också viktigt att man inte slår sig till ro och säger: I nästa generations avtal – det är då vi förhoppningsvis ska uppnå mer jämställda arbetsgrupper! Det är nämligen viktigt redan under processen. Jag vill trycka på detta och jag vill gärna ha en reaktion från statsrådet på det.

Om vi kan fokusera på detta från riksdag och regering, och om regeringen också genom sina kontakter i länsstyrelserna osv. fokuserar på detta, så kommer förutsättningarna att öka för jämställda tillväxtavtal och för ett genomförande som involverar även kvinnor.

Vi vet t.ex. att det skiljer oerhört mellan de olika länen när det gäller i vilken omfattning kvinnor startar och driver nya företag och är med i nyföretagandet. Det är naturligtvis en av grunderna för tillväxt och företagande i en region att det finns ett nyföretagande och ett entreprenörskap som är livaktigt – och där ska kvinnorna vara med. Detta skiljer sig som sagt mycket mellan länen, och en punkt här är kvinnors medverkan i genomförandet av tillväxtavtalen. Det är viktigt.

Anf. 23 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag delar Helena Höijs uppfattning om att det naturligtvis finns möjligheter att också nu under processen förädla och vidareutveckla jämställdhetsperspektivet trots att avtalet löper. Detta är viktigt att komma ihåg, men man ska ändå vara inställd på att nästa generations avtal måste bli än bättre på att nå upp till det horisontella målet. Så kan vi använda tiden fram till nästa generations avtal på ett effektivt sätt.

Det finns fler län än de tre som vi har lyft fram som har haft ett bra jämställdhetsperspektiv. Jag kan nämna t.ex. Gävleborg, Kalmar, Östergötland och Värmland. Där har man på olika sätt visat att man är medveten om vilken vinst man gör och vilken fördel man får av att titta på avtalen i ett jämställdhetsperspektiv.

Den utvärdering som har gjorts av tillväxtavtalen visar att det finns en kritik gentemot statens roll i avtalen. Den kritiken kommer vi naturligtvis att ta till oss, och förtydliga statens ansvar i den andra generationens tillväxtavtal. Där kommer vi också att förtydliga de ambitioner som vi har mot de regionala myndigheterna. Sedan får väl Helena Höij och jag hjälpas åt med att också förtydliga gentemot våra politiska partier vad vi vill uppnå med avtalen.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2000/01:393 om könsfördelningen i bolagsstyrelser

Anf. 24 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Maria Larsson har frågat Margareta Winberg vad hon avser göra för att få en jämnare könsfördelning bland ordinarie styrelseledamöter i statliga bolag och vad hon avser göra för att få fler kvinnliga

verkställande direktörer i statliga bolag. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

Jag vill till stor del upprepa vad jag svarade i frågan den 11 april 2001 i samma ämne.

Under år 2000 ägde den svenska staten helt eller delvis över 60 bolag. Det är företag av varierande storlek och inriktning; från det börsnoterade Telia med en omsättning på 54 miljarder kronor till bolag med en omsättning på några miljoner kronor.

Under år 2000 var hela 30 % av styrelseledamöterna i de statliga bolagen kvinnor. Detta kan t.ex. jämföras med att ca 5 % av ledamöterna i de svenska börsnoterade bolagen utgörs av kvinnor.

En viktig del av regeringens politik är att ett könsperspektiv ska genomsyra alla delar av denna. Detta gäller givetvis även i statens roll som ägare och i företagen med statligt ägande. Regeringen arbetar för att de statliga företagen i sitt arbete ska analysera sin verksamhet utifrån såväl kvinnors som mäns förutsättningar och villkor.

När det gäller frågan om könsfördelningen i de statliga bolagsstyrelserna är målet en jämn könsfördelning, och regeringen har satt upp ett delmål om att andelen kvinnor ska vara minst 40 % år 2003. Min bedömning är att regeringen är på god väg att uppnå detta delmål.

Beträffande frågan om fler kvinnliga verkställande direktörer i statliga bolag vill jag avslutningsvis konstatera att detta är en fråga för respektive bolags styrelser. Givetvis är det min förhoppning att antalet kvinnor ska utökas även där.

Då Maria Larsson som framställt interpellationen anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav talmannen att Helena Höij i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 25 HELENA HÖIJ (kd):

Fru talman! Jag får å mina och Maria Larssons vägnar tacka näringsministern för svaret. Låt mig också till att börja med redogöra lite för bakgrunden till interpellationen.

Många, inte mist företrädare för regeringen, brukar hävda att Sverige är ett av de mest jämställda länderna i världen. Mer riktigt vore nog egentligen att betrakta Sverige som ett av de mindre ojämställda länderna. Även om stora förbättringar har skett de senaste 20–30 åren så återstår en bra bit innan det jämställda samhället är ett faktum. Inte minst gäller detta makten inom näringslivet. En offentlig utredning från 1998 visar att i de hundra största företagen i USA, Storbritannien och Sverige är den kvinnliga representationen i bolagsstyrelser sämst i Sverige.

När regeringen talar om jämställdhet sker det ofta genom ett teoretiskt resonemang och sifferexercis. Tilltron till att diskriminering går att undvika enbart med lagstiftning och kvotering är stor. Det är dock bra att regeringen satt upp ett mål som innebär att andelen kvinnor i de statliga bolagsstyrelserna ska vara minst 40 % år 2003, dvs. om två år. Men det är så mycket mer anmärkningsvärt att regeringen på det område den själv har beslutanderätt över, dvs. tillsättande av myndighetschefer och styrelser, inte alls lever som man lär.

Vi kan plocka ut de börsnoterade företagen, som näringsministern gjorde i en av statistikuppgifterna i sitt svar. När det gäller de åtta

börsnoterade företag där regeringen direkt eller indirekt är storägare så saknas kvinnor helt i flera av styrelserna, och bara en vd är kvinna. Totalt sett är det bara 7 % kvinnor i dessa styrelser. Som storägare finns stora möjligheter att påverka styrelsernas sammansättning. Regeringen har tyvärr försummat att driva jämställdheten framåt där det har funnits möjligheter.

Jag frågar mig därför vilken bedömning näringsministern gör för dessa styrelser och upprepar interpellationens fråga om hur man tänker arbeta för att öka kvinnornas andel här, och om vilka utsikterna är för att nå 40 % år 2003 för dessa åtta börsnoterade företag.

Jag vill också fråga näringsministern varför inte regeringen har några mål när det gäller andelen kvinnliga verkställande direktörer och andelen kvinnor på andra höga chefsbefattningar i statliga bolag?

Jag tror att vi delar synen att med en jämnare fördelning mellan män och kvinnor ökar förutsättningarna för en konstruktiv arbetsmiljö och att det ger ett bättre beslutsunderlag. I dag är andelen kvinnor på chefspositioner inom näringslivet betydligt lägre än andelen män. Som ägare har man ju ett ansvar för företagets utveckling och därmed, som jag ser det, även ett ansvar för den typen av frågor som gäller kvinnors och mäns lika möjligheter till utveckling och befordran.

En regering som ständigt talar om Sverige som världens mest jämställda land bör föregå med gott exempel i de här frågorna.

Anf. 26 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Låt mig först konstatera att Sverige är ett av världens mest jämställda länder, om inte det mest jämställda. I dagarna har det presenterats en *benchmarking* som vi gjort tillsammans med OECD. Där redovisar vi olika indikatorer på detta. Det framgår väldigt tydligt att det är så. Men det innebär inte att vi har uppnått de ambitioner vi har, långt ifrån.

Låt mig få göra några påståenden. Andelen kvinnliga ledamöter utsedda av regeringen uppgick år 2000 till drygt 30 % i de statliga bolagen. Så är det. Påståendet att inget av de statliga bolagen har en kvinnlig ordförande är fel. År 2000 fanns det fyra kvinnliga ordföranden och två vice ordföranden i de statliga företagen. Det var i Sjöfartsverket, Specialfastigheter och Sweroad för att nämna några. Fr.o.m. år 2001 är det också en kvinnlig ordförande i AB Swedcarrier.

Påståendet att endast ett av de statliga bolagen har en kvinnlig vd är också fel. År 2000 hade sju statliga företag kvinnliga vd:ar och generaldirektörer. Här räknar jag självklart med de affärsdrivande verken. Bolagen är Telia, Svenska Spel, Akademiska Hus, Dramaten, Systembolaget och Venantius, för att nämna några. Vi har en väldigt stor ambition att klara detta. Det svenska näringslivet har 4,8 % kvinnor i sina styrelser. Vi har 30 %, och det är ganska bra. Vår ambition är att komma upp i 40 %.

Det finns en skiljelinje i den debatt som förs. Jag menar att kvinnorna har väldigt mycket att tillföra bolagsstyrelserna. I den allmänna debatten förs det ofta fram att de inte har tillräcklig kompetens, de har inte samma aktiva erfarenhet av produktionen som verkställande direktörer etc.

De statliga bolagen är väldigt stora. Vi har ett börsvärde på ungefär 500 miljarder. Det kan jämföras med Investor som ligger på 80 miljarder.

Vi omsätter 225 miljarder och har en vinst på ungefär 25–30 miljarder. Vi har ungefär 225 000 anställda. Det har visat sig vara väldigt bra för de bolag där vi har satt in kvinnor i styrelserna. För år 2001 har vi ytterligare ökat antalet kvinnor i våra styrelser.

Jag tycker att interpellanten skulle kunna kosta på sig lite beröm när man jämför med vad som sker i näringslivet. Med detta menar jag inte att vi har uppnått våra mål, men vi kommer att nå upp till 40 % år 2003. Det är jag övertygad om. Det ska jämföras med svenskt näringsliv där andelen kvinnor är 4,8 %.

Anf. 27 HELENA HÖIJ (kd):

Fru talman! Näringsministern avslutade med att göra en jämförelse med svenskt näringsliv. Man ska ju inte jämföra äpplen och päron, utan gärna äpplen och äpplen eller päron och päron. Om vi jämför med de börsnoterade företagen, som den statistik som har redovisats för det privata näringslivet gäller, är det tyvärr så att det ser lite sämre ut även på den statliga sidan. Jag påstod aldrig att det inte fanns mer än en kvinnlig vd i de statliga bolagen. Det jag redogjorde för var just de börsnoterade företagen. Jag kan nämna något av de exempel där jag påstod att det inte fanns någon kvinnlig ledamot i styrelserna. Det är sådana företag som t.ex. Scandinavia Online där det statliga innehavet är nästan 50 %. Där är vd:n och även styrelseordföranden manlig. Det var alltså de statliga börsnoterade företagen som jag redogjorde för. Där ser det inte mycket bättre ut än på den privata sidan. Det är något bättre, men inte mycket.

Jag förstår naturligtvis att detta inte går att göra över en natt. Det var därför som jag i mitt första inlägg bad om näringsministerns syn på situationen inom de börsnoterade företagen där man ligger på 7 %. Hur ser näringsministern på möjligheten att nå upp till målet på 40 % om två år? För mig ser det ganska svårt ut. Det var också därför som jag beklagade att man hittills har försuttit sin chans lite grann när det gäller de här företagen.

Om vi vidgar frågan lite grann, vilket näringsministern gjorde, och ser på de myndighetschefer som utsågs under tolv månader från mitten av 1999 till mitten av 2000, kan vi se att av de 62 myndighetschefer som regeringen utsåg var endast 17 kvinnor. Det innebär att statistiken inte förbättrades när det gäller myndighetschefer. Då var endast en av fyra myndighetschefer kvinna.

Även om det finns mycket att vara stolt över i Sverige på jämställdhetsområdet, vill jag med den här debatten peka på områden där det fortfarande finns en hel del kvar att göra.

Anf. 28 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Om vi tittar på de börsnoterade företagen kan vi börja med Telia. Där ökar vi nu antalet kvinnor i styrelsen med två. Vi ökar också antalet kvinnor i många av de andra statliga bolagen under den behandling som nu sker. Vi kan t.ex. ta SJ som nu är delat i tre aktiebolag. Där ökar vi också antalet kvinnor i styrelserna nu före bolagsstämorna under våren. Vi kommer att uppnå det här målet.

Vattenfall, som är ett av Sveriges största företag, är inte börsnoterat. Det är ett stort företag som konkurrerar på en tuff marknad. Det är själv-

klart att vi måste behandla det som om det vore börsnoterat i alla avseenden, och även i detta avseende. Det kommer vi också att göra.

Prot. 2000/01:105

7 maj

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2000/01:376 om trafiksäkerheten

Anf. 29 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Elver Jonsson har frågat mig om jag avser att starkare hävda värdet av nykterhet i trafiken. Han har vidare frågat om jag avser att vidta åtgärder som innebär att de frivilliga organisationerna tilldelas större ekonomiskt stöd för att fullgöra sina trafiksäkerhetsinsatser.

Låt mig först framhålla att jag anser att trafiknykterheten är utomordentligt viktig för trafiksäkerheten.

Under vårt ordförandeskap har Sverige drivit på arbetet med trafiknykterheten inom EU. Vid transportrådet den 5 april antogs enhälligt rådsslutsatser som stöder en rekommendation om en högsta tillåtna blodalkoholkoncentration om 0,5 mg/ml. Det innebär att pressen ökar på de medlemsstater som i dag tillåter högre halter.

Vi avsätter betydligt mer resurser för trafiknykterhetsarbete än vad Elver Jonsson hävdar. Vägverket avsätter totalt drygt 8 miljoner kronor för direkt trafiknykterhetsarbete. I detta ingår vissa delar av arbetet med kvalitetssäkring av transporter.

Arbetet med kvalitetssäkring av transporter innebär ett nytt sätt att tydliggöra ansvaret för säkerheten i vägtransportsystemet. En av grundförutsättningarna för att en transport ska anses vara kvalitetssäkrad är att föraren är drogfri. Detta innebär att allt arbete med kvalitetssäkring av transporter också omfattar trafiknykterhet. I detta sammanhang ingår försöken med alkolås som ett viktigt element för att säkra att föraren är nykter.

Det är viktigt att också se på den nya inriktning som Vägverket arbetar med sedan några år genom att arbeta skadeförebyggande och genom att prioritera långsiktigt hållbara åtgärder. Även om vi skulle kunna garantera att alla förare är nyktra, kan vi aldrig garantera att de inte kommer att göra misstag. Onyktra förare gör för det mesta samma misstag som nyktra förare, det är bara så att de gör fler och värre misstag.

NTF satsar ca 700 000 kr på det nationella nykterhetsprojektet. Dessutom lägger NTF ca 875 000 kr på kvalitetssäkring av transporter, och däri ingår nykterhet som en självklar och tämligen stor del.

Beträffande finansiering av frivilligverksamheten vill jag peka på att vi har infört en ny finansieringsmodell som innebär en möjlighet att söka projektpengar direkt från Vägverket. Alla projektansökningar bedöms utifrån deras trafiksäkerhetsnytta.

Jag vill i detta sammanhang särskilt peka på polisens verksamhet för att stävja trafiknykterheten. I en nationell strategi för polisens trafikövervakning som presenterades i mars 2001 betonas att ett utbrett och frekvent utförande av alkoholutandningsprov bedöms ha en hög brottsförebyggande effekt. Varje polisiärt påkallat möte med en förare av motordrivet fordon bör i princip inbegripa ett alkoholutandningsprov.

Jag förutsätter att denna strategi kommer att bidra till färre rattonyktra förare.

Jag vill slutligen kommentera Elver Jonssons påståenden vad gäller den ökande alkoholkonsumtionen, den stora införseln av alkohol till följd av Schengenavtalet samt den stora tillgången till svartsprit.

Enligt en undersökning av Institutet för alkohol- och drogforskning vid Stockholms universitet står den smugglade alkoholen för drygt 3 % av den totala alkoholkonsumtionen.

I de senaste undersökningar som gjorts av alkoholkonsumtionen kan ingen ökning ses av andelen illegal sprit, vin eller öl.

Anf. 30 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! När jag nu tackar statsrådet Rosengren för svaret på min interpellation vill jag inleda med att säga att trafiksäkerhet rymmer många komponenter. Det handlar om fordonens kvalitet, om förarnas kapacitet och om vägarnas prestanda, för att nämna tre vitala delar av det som konstituerar trafik.

Alla är vi i praktiken trafikanter, från tidig koltålder till sen ålderdom, och vi rör oss inom en mycket större radie än vad vi historiskt har gjort. Forskare påstår att vårt dagliga resande under 1900-talet förlängdes från några hundra meter till flera mil. Ur den synpunkten är det att beklaga t.ex. att antalet körkortstagare har sjunkit under det senaste decenniet. Det är beklagligt därför att körkort både är dörren till ökad trafiksäkerhet och ger möjligheter för ungdomar att komma i fråga för många av jobben. Därtill kommer att en körkortsinnehavare har en mycket högre kompetens allmänt sett som trafikant än den som inte har förvärvat körkort.

Begreppet nollvision, som etablerades för några år sedan på initiativ av aktörer från Vägverket, motororganisationerna och statsrådet Rosengrens företrädare, har varit en ledstjärna för riksdagens ställningstaganden i trafiksäkerhetsfrågor. Nollvisionen går ut på att ingen ska dödas eller svårt skadas i trafiken. Det är en till synes utopisk vision, men det är en hyllad princip, som anses ha ett mycket högt pedagogiskt värde.

Den tydligt svagaste punkten i trafiksäkerheten är drogfrågan. T.ex. har antalet narkotikapåverkade dramatiskt ökat i fjol, och de alkoholpåverkade förarna är fortfarande den överlägset dominerande olycksgruppen när det gäller nykterhetsbrott. Det tycks vara en allvarlig attitydförändring på gång, en förändring som kan få katastrofala följder såväl för enskilda trafikanter som för hela samhället i form av lidande för oskyldiga offer. Dessutom kan den ge stora ekonomiska konsekvenser som ett direkt resultat av ökat rattfylleri.

I de bägge nordligaste länen, Norrbotten och Västerbotten, visar Vägverkets färdigställda rapporter att av 9 dödade i singelolyckor var 8 alkoholpåverkade och att 40 % av alla de dödade bilförarna i de länen omkom på grund av rattfylleriförseelser. Från Vägverkets sida fruktar man att samma negativa tendens ska komma fram när hela det statistiska materialet inom kort blir klart. Detta visar, fru talman, att ansvariga instanser har misslyckats med trafiksäkerheten i det här avseendet.

Jag påstod vidare i min interpellation att resurserna för trafiknykterhetsarbete är katastrofalt nedprioriterade. Nu kontrar statsrådet med att säga att drygt 8 miljoner går till direkt trafiknykterhetsarbete. Jag vill, fru

talman, hävda att det påståande som statsrådet här gör är felaktigt. Man kan knappast kalla verksamhet som till stora delar består av kvalitetssäkring av transporter för direkt trafiknykterhetsarbete. I skolprojekten finns det möjligen en del inslag av trafiknykterhet, men det handlar också om bälten, hastigheter osv. Därtill är en del löner och lönekostnadspåslag inräknade i detta.

En nog så talande jämförelse som man kan göra är att det t.ex. 1994 avsattes över 17 miljoner till trafiknykterhetsarbete, och det var 16–17 % av den totala budgeten för sektorsarbete inom trafiksäkerhetsområdet. Även om man skulle acceptera näringsministerns rundhanta bedömning av vad som kan hänföras till direkt trafiknykterhetsarbete, utgör detta endast ca 5 % av den totala budgeten för just detta sektorsarbete.

Fru talman! När alkoholen är inblandad i var tredje eller fjärde dödso-lycka borde de tilldelade resurserna uppvisa en bättre proportionalitet. Det skulle vara intressant att höra om statsrådet överväger en om-prioritering på denna punkt.

Anf. 31 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! De 8 miljoner som jag här talar om bygger på Vägverkets bedömning, som jag har utgått från.

När det gäller sektorsuppgifter vill jag säga att det finns ca 500 miljo-ner kronor avsatta för år 2001, varav 163 miljoner kronor går till trafik-säkerhet. Av dessa 163 miljoner kronor får NTF ett garantibelopp om 52,5 miljoner kronor. Det återstår således ca 110 miljoner kronor för övriga trafiksäkerhetsprojekt, inklusive projektstöd till TS-projekt som drivs av olika organisationer och i Vägverkets egen verksamhet inom trafiksäkerhetsområdet.

Vägverket och NTF är också överens om att det finns ytterligare NTF-projekt som skulle kunna vara föremål för stöd utanför garantibe-loppet. De ska därför utvärderas mot andra projekt och verksamheter som Vägverket bedriver.

Det finns således 110 miljoner kronor att ompröva inom Vägverket. Dessa medel är till viss del låsta i pågående projekt inom Vägverket eller i form av egen personal inom Vägverket. I samband med denna prövning av ytterligare NTF-projekt kommer även ansökningar till projekt från andra organisationer att prövas. Det centrala kriteriet för om ytterligare projektstöd ska ges är om den förväntade trafiksäkerhetsnytta som NTF-projekt och andra organisationers projekt väntas få är större än de effek-ter som Vägverkets egna projekt och verksamheter väntas få.

Med detta vill jag uttrycka att andra organisationer, inte minst organi-sationer som arbetar inom trafiksäkerhetsområdet, som skjuter in sig just på frågan om nykter trafik har möjligheter att med projektansökningar få mer pengar inom den ram som gäller.

Men jag vill också säga att även om polisen, Vägverket och NTF gör väldigt mycket, finns det andra organisationer som är mer fokuserade på frågan om nykterhet inom bilismen och som också har möjlighet att få pengar. Jag vill därtill framhålla att jag är övertygad om att de frivilliga organisationerna – Motorförarnas Helnykterhetsförbund och många andra – gör mycket som myndigheterna har svårt att göra. Det handlar om information, upplysning och rent konkreta projekt som man genom-

för själv eller tillsammans med andra. Jag tror att det har en väldigt stor betydelse.

Jag vill avslutningsvis säga att jag delar uppfattningen att nykterhetsfrågan ur trafiksäkerhetssynpunkt är en av de viktigaste frågorna. Vi har andra faktorer som påverkar föraren. Det finns förare som somnar bakom ratten och motsvarande typ av frågor. När det gäller trafiksäkerheten måste vi se till helheten. Vi måste se på nykterhetsfrågan, trötthet bakom ratten och många andra samverkande faktorer och bedöma helheten, inte enbart skjuta in oss på en fråga. Med detta har jag inte sagt något annat än att nykterhetsfrågan är en av de viktigaste av dessa frågor.

Anf. 32 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Helheten var ledordet från statsrådet. Jag instämmer i det. Björn Rosengren säger att trafiknykterheten är viktig. Jag nämnde också att det finns en rad andra faktorer som påverkar trafiksäkerheten. Men det är illavarslande när trafiknykterheten nedprioriteras.

Fru talman! Jag får ta det som ett löfte när miljonerna rullar ut på bordet och näringsministern säger att projekt ska prövas. Jag förutsätter att det kan ske i mycket positiv anda. Här finns mycket att göra.

Ansvarigt ämbetsverk talar om en klar ökning av antalet rattfulla, som det stod i en DN-rubrik för en vecka sedan. Det är självfallet alarme-
rande. Om man bara läser interpellationssvaret får man intrycket av att det är hög aktivitet, att regeringen skulle driva på och att läget är ganska gott. Men låt oss titta lite närmare på statsrådets svar. Där sägs att det egentligen inte är någon större fara när det gäller mitt påstående om ökad alkoholkonsumtion. Näringsministern avslutar sedan sitt svar med att säga att den smuglade alkoholen bara svarar för 3 %.

Man kan diskutera enstaka procentenheter. Poängen är knappast om det är 3 eller 7 % svartsprit, utan det faktum att det konsumeras mer alkohol totalt sett. Utvecklingen går faktiskt åt fel håll, och regeringen har inte haft kraft att hålla emot. Informationsinsatserna är svaga. Trafiksäkerhetsfrämjande projekt är nedprioriterade. Dessutom är antalet poliser i aktiv trafiktjänst kraftigt reducerat. Det var en del i arbetet med att hävda trafiksäkerheten, som statsrådet nämnde.

Vissa av alkoholens vapendragare verkar mena att legalt inhandlad alkohol skulle vara mindre trafikfarlig än billigare införskaffade och smuglade varor. Jag förutsätter att statsrådet inte hör till dem.

Fru talman! Näringsministern talar om Sveriges aktivitet inom EU. Det är rätt som det står i svaret att Sverige stödde en rekommendation om högsta gränsvärde om 0,5 ‰. Det kan säkerligen öka pressen på medlemsstater som i dag har höga gränsvärden – England, Luxemburg, Irland, Italien. Man kan undra varför ministerrådet sade nej till en bindande rekommendation förra våren. Varför drev inte näringsministern på hårdare då?

Fru talman! Som väl är finns ett parlament, som i januari i år, efter ett i hög grad svenskinspirerat förslag, drev på en rekommendation om 0,5 promille som högsta gränsvärde inom EU. Min fråga till statsrådet Rosengren blir därför om han och regeringen, i ministerrådet, kommer att stödja den slutsats som parlamentet kom fram till, dvs. driva på frågan om att EU bör ha en tvingande lag om högsta gränsvärde, såsom Europaparlamentet har rekommenderat.

Fru talman! Låt mig börja med frågan om alkoholkonsumtion. Enligt Alkoholinspektionen har det skett relativt kraftiga förändringar i svenskarnas konsumtionsmönster mellan åren 1996 och 2000. Konsumtionen av vin har ökat kraftigt liksom konsumtionen av starköl. Ökningen är 35 % respektive 18 %. Däremot har konsumtionen av sprit och folköl minskat.

Konsumtionen av den i Sverige kontrollerade försäljningen har ökat med drygt 8 % under perioden, medan konsumtionen av alkohol från andra källor har minskat med 5 %, en relativ ökning med 3 % under perioden. Drygt 76 % av alkoholkonsumtionen har sitt ursprung i köp från Systembolaget, restauranger eller livsmedelsbutiker. Resten har sitt ursprung i privatinförsel, hemtillverkning eller smuggling från andra länder. Svartspriten uppgår nu till drygt 7 % av den totala konsumtionen av alkoholdrycker, vilket ska jämföras med ungefär 12 % under 1996.

Enligt en annan studie uppgår konsumtionen av alkoholdrycker som smugglas in i landet till ungefär 2 % av den totala alkoholkonsumtionen i Sverige.

Detta är siffror. Självklart är varje människa som kör ett fordon berusad en risk för sig själv och inte minst för andra. Det är oacceptabelt. Vi måste få ned rattonykterheten med alla medel som står till vårt förfogande. Vi inför på försök alkolås i alltfler kommuner och försöker därigenom få stopp på notoriska drinkare som kör bil. Hittills har de projekten gått bra, och vi kommer att utöka dem till fler ställen.

Elver Jonsson talar om gränsvärdet 0,5 ‰ och EU. Europaparlamentets beslut är en stor framgång. Frågan har blockerats, inte minst av de länder som har gränsvärdet 0,9. Det gäller exempelvis Storbritannien. Det har också varit svårt att få med Luxemburg. Vi har nu ett enigt beslut om en rekommendation på 0,5 ‰ och lägre för transporter av farligt gods. Det lägre värdet är 0,2 ‰, dvs. den nivå som vi har generellt i Sverige. Det är vad parlamentet har uttalat sig för. Självklart har jag ingenting emot det. Det är en sak vi har drivit.

Som Elver Jonsson vet finns det flera institutioner – parlamentet, kommissionen, ministerrådet. Det gäller att flytta frågan framåt. Nu får vi en rekommendation som är stark. Den kommer med all säkerhet att påverka de andra länderna. Om vi hade kunnat införa gränsvärdet 0,2 ‰, som i Sverige, hade vi självklart gjort det. Vi har flyttat fram positionerna. Förut har frågan varit mer eller mindre blockerad. Vi har lyckats flytta fram positionerna, och det tycker jag är bra.

Fru talman! Får jag till sist säga att vi är överens om färdriktningen, och det är inte illa. Det finns en dubbelhet som är intressant. Man säger att man möjligen kan gå med på gränsvärdet 0,5, men att man i utsatta situationer – unga förare, transporter som kräver stor yrkesskicklighet – måste ha lägre gränser, dvs. den svenska modellen. Jag lastar inte statsrådet Rosengren för det. Fortsätt att driva den svenska modellen! Den är ingen dålig exportvara. Tänk om vi skulle få en svensk modell med mycket sträng lagstiftning på trafiknykterhetsområdet i hela Europa. Det skulle höja trafiksäkerheten oerhört mycket. Vi får inte glömma att

30 000–40 000 människor omkommer i trafiken i Europa varje år. Förmodligen är omkring en tredjedel av olyckorna alkoholbetingade.

Vägverkets ansvariga säger att ungdomar är överrepresenterade. Detta är också en allmänpolitisk alkoholfråga, i den meningen att det har betydelse när man får inhandla och inmundiga alkoholdrycker. Där är vårt samhälle alltför slapt, både på den statliga och kommunala sidan och för övrigt också vi politiker. Därför behöver vi höja intensiteten. Det går inte helt utan pengar. Därför har jag varit kritisk och sagt att det är olyckligt att man nedprioriterar.

Jag uppfattar det som att statsrådet nu gläntar på dörren. Jag hoppas att de som står redo med seriösa och tunga projekt kan få en välvillig behandling. Det gäller att ständigt återkomma. Det är frågor som aldrig blir färdiga. Därför är det viktigt att de drivs med full kraft.

Anf. 35 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Vi är överens. De förstärkningar som regeringen har gjort ur resurssynpunkt är att vi tidigare gav mycket pengar generellt till NTF. Nu har NTF en basfinansiering. Vi har också öppnat för att olika organisationer kan söka projektpengar. Projekten ska provas kvalitetsmässigt och sättas in i sitt sammanhang.

Ingen ska framföra ett fordon på våra vägar med alkohol i kroppen. Det är utomordentligt allvarligt, och det måste vi stävja på alla sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2000/01:401 om vindkraften

Anf. 36 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Inga Berggren har ställt ett antal frågor om vindkraften till miljöministern. Frågorna gäller bl.a. minskade fastighetsvärden, beslut om bygglov, behov av reservkraft, vindkraftsfredade områden och det framtida stödsystemet. Interpellationen har överlämnats till mig.

Låt mig börja med frågan om minskade fastighetsvärden. Inga Berggren har tidigare ställt en motsvarande fråga (2000/01:1047) till miljöministern. I svaret redogjordes kort för miljöbalkens regler om skadeståndsansvar för vissa miljöskador och om inlösen av fastigheter. När det gäller skadeståndsansvaret var svaret i korthet att miljödomstolarna prövar frågor om miljöskador och att skadeståndsskyldighet föreligger för bl.a. buller, skakningar och andra liknande störningar. Genom detta skadeståndsansvar kan alltså den som driver en verksamhet på en fastighet bli skyldig att ersätta minskningar i värdet på grannfastigheter. Jag anser, liksom miljöministern, att ansvaret för ekonomisk kompensation för förlust eller skada till följd av vindkraftsanläggningar redan i dag är tillfredsställande reglerat.

Så till frågan om inflytande över beslut om bygglov. Innan bygglov lämnas ska i princip de fastighetsägare som berörs av den aktuella byggnadsåtgärden få tillfälle att yttra sig. De har också möjlighet att överklaga beslutet. Vilka fastighetsägare som ska anses berörda av en åtgärd regleras inte i författningstext, utan bedöms med hänsyn till omständigheterna

i varje enskilt fall. Berörda fastighetsägares synpunkter ska alltid beaktas vid beslut om bygglov, men närboendes samtycke krävs varken för bygglov för vindkraftverk eller för andra bygglov. Det finns knappast skäl för några särregler som ger fastighetsägarna större inflytande när det gäller vindkraftverk än vid annan utbyggnad.

Inga Berggren har också tagit upp frågan om behovet av reservkraft för vindkraften. En kraftig utbyggnad av vindkraften kan leda till ett behov av reservkraft. Var gränsen för effektbehov går beror på vindkraftens lokalisering, dess tillgänglighet och vattenkraftens reglerbarhet. Var den exakta gränsen går för hur mycket vindkraftssystemet klarar av utan effektreserv beror alltså på många faktorer. Energimyndigheten avser att påbörja en utredning om vindkraftens reglerbarhet och effektbalans.

Vad gäller frågan om att det ska finnas vindkraftsfredade områden vid unika kustområden vill jag erinra om att landets kustområden och skärgårdar ges ett särskilt skydd i miljöbalkens regler om hushållning med mark- och vattenområden. I miljöbalken (4 kap. 3 §) uppräknas flera större sammanhängande kustområden och skärgårdar som i sin helhet är av riksintresse med hänsyn till områdenas natur- och kulturvärden. Dessa områden har redan i dag ett starkt skydd mot olika slags exploatering. Vissa anläggningar, bl.a. stora gruppstationer för vindkraft, får enligt bestämmelserna i miljöbalken inte alls komma till stånd i dessa områden. Även andra kustområden och skärgårdar som enligt miljöbalken (3 kap.) är av riksintresse med hänsyn till områdenas natur- och kulturvärden ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada värdena. Sammanfattningsvis kan konstateras att våra kust- och skärgårdsområden har ett starkt skydd i lagstiftningen.

De två sista frågorna Inga Berggren ställer handlar om vindkraftens fortsatta utbyggnad och det statliga ekonomiska stödet för detta. Jag kan då säga att Statens energimyndighet har fått i uppdrag att ta fram ett förslag till ett lämpligt planeringsmål, göra en konsekvensanalys och föreslå åtgärder för att möjliggöra att målet uppfylls. Uppdraget kommer att rapporteras i slutet av nästa vecka. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i höst i denna fråga.

Så till frågan om eldistributionsföretagen ska åläggas att köpa certifikat som motsvarar en viss kvot av deras eldistribution. Frågan grundas på pågående utredning om att tekniskt utforma ett system för handel med certifikat som baseras på kvoter för användningen av el från förnybara energikällor (dir. 2000:56). Utredaren ska redovisa sina överväganden och förslag senast den 31 oktober 2001. I uppdraget ingår också att föreslå vilka aktörer på marknaden som bör omfattas av skyldigheten att inkludera en viss andel förnybar el i elleveranser eller elinköp, dvs. bör åläggas kvoter. Jag vill avvakta utredningens förslag innan jag svarar på denna fråga.

Anf. 37 INGA BERGGREN (m):

Fru talman! Tack för svaret. Jag ställde frågan till miljöminister Kjell Larsson och förväntade att svaret skulle komma från honom. I vanliga fall brukar statsråden ange hur ansvaret är fördelat inom regeringen, men här anges inte skälet till att näringsministern tar sig an min fråga till miljöministern. Jag får återkomma till miljöministern.

Prot. 2000/01:105

7 maj

Svar på
interpellationer

Det finns väldigt många frågor som kan ställas om redan existerande vindkraftsetableringar, där människor har kommit i kläm och många gånger har en ohållbar situation, och om de tänkta framtida. Både Björn Rosengren och Kjell Larsson har ju planer på att bygga ut vindkraften till 10 terawattimmar på 5–10 års sikt.

Då frågar jag mig: Till vilket pris för människorna och deras hälsa ska en så storskalig utbyggnad ske? Vilka blir miljö- och naturkonsekvenserna? Det finns många fler frågor, speciellt mot bakgrund av att vindkraften i dag endast står för 0,4 terawattimmar elektricitet.

Människor som ställs inför hotet att bli granne med miljöstörande vindkraftsindustriälggningar har i regel inte egen kunskap i ämnet eller ekonomiska resurser för att kunna anlita konsulter och juridiska ombud. Möjligheten att kunna påverka i god demokratisk ordning kräver gott om tid och stöd från ansvariga myndigheter såväl inför miljöprövningar som i bygglovsärenden.

Jag ifrågasätter starkt att 120 meter höga vindkraftverk med rotorblad på 80 meters diameter ska kallas vanlig byggnad. Det är de knappast. Det lågfrekventa svischandet och de blinkande skuggfenomenen är väl ändå något som gör vindkraften speciell?

Det är inte bara ägare till fastigheter gränsande till en tänkt etablering utan också närboende, landskapsbild och trafikanter på vägar i området som starkt påverkas. En från början positiv inställning till vindkraft hos lokalbefolkningen har när etableringen väl genomförts förbytts i sin motsats.

Jag menar att regeringen ordentligt måste överväga vilka regler som bör gälla för minsta avstånd mellan bostäder och vindkraftverk, gränsvärden för buller och regler för beräkningar av skuggor. Värdefulla kultur- och markvärden måste bevaras, och man måste respektera grannars och närboendes legitima krav på en fortsatt god boendemiljö.

Regeringen kan inte längre hålla en låt-gå-profil och säga att det är tillfyllest med den lagstiftning som finns för närboende att påverka vid bygglov. Minskade fastighetsvärden är en realitet för väldigt många hushåll då vindkraftverk etableras i närområdet. Det borde stämma regeringen till eftertanke. Regeringen borde verkligen fundera över om lagregleringen i miljöbalken är tillfyllest i det avseendet.

Jag menar att det politiska intresset att främja alternativa energikällor inte får sättas före medborgarnas välfärd och möjlighet att påverka. Jag har två frågor mot bakgrund av vad jag nu har sagt. Blir det skärpningar eller lättnader för riktvärden och gränsvärden? Kommer medborgarna eller vindkraftsindustrin att sättas i främsta rummet?

Anf. 38 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Vindkraftsutredningen konstaterade i sitt slutbetänkande att det är till havs som den avgjort största potentialen för vindkraftsutbyggnad finns i landet. Man kan anta att havsområdena är mindre känsliga för de lokaliseringsproblem som Inga Berggren tar upp i sin interpellation.

10 terawattimmar motsvarar med den teknik som finns i dag – dvs. den senaste, där man har högre verkningsgrad än i de vindkraftverk som nu är mest uppsatta – 1 000–2 000 vindkraftverk.

Det är självklart att innan man sätter upp dessa måste det ske en prövning enligt miljöbalken, och miljöbalken är väldigt tuff. Jag har stått här och fått väldigt hård kritik, inte minst från moderat håll, för att miljöbalken är för tuff och därför borde ändras. I det här fallet uttrycker man att den borde ändras och bli tuffare. Men självklart måste det ske en prövning.

När det gäller lokalbefolkningen kan jag ta ett bra exempel, nämligen Utgrunden på södra Öland. Där ställde befolkningen upp på detta och tyckte att det var bra. Utgrunden ligger till havs, och det är den vägen man måste välja. Med de här vindkraftverken måste man utgå från var det blåser mest, var det är mest effektivt. Självklart måste vi balansera detta med de miljöproblem som kan uppstå, som vi gör i andra bedömningar.

Den stora diskussionen när vi ska sätta upp vindkraftverk utefter Sveriges kuster tror jag nog kommer att handla om att man tycker att miljöprövningen är för hård. Jag tycker inte det. Jag tycker att det ska ske en hård prövning. Jag delar den uppfattningen. Men det innebär inte att jag delar uppfattningen att vi behöver ändra miljöbalken och annan lagstiftning som vi har. När det gäller det sätt på vilket vi hittills har hanterat den här frågan tycker jag ändå att vi har gjort rätt.

Nu kommer ju Energimyndigheten nästa vecka att redovisa sina synpunkter, och vi kommer att få in andra synpunkter och redovisningar.

Vindkraften kan aldrig ersätta kärnkraften, men den kan ändå uppnå ungefär 10 terawattimmar, och 10 terawattimmar motsvarar ungefär ett relativt stort modernt kärnkraftverk, och det är inte dåligt.

Anf. 39 INGA BERGGREN (m):

Fru talman! Näringsministern säger att vindkraftsutbyggnaden ska ske, om jag uppfattade det rätt, till havs. Innebär det att det inte kommer att bli några fler på land eller till fjälls?

Jag återgår till att resonera kring svaret, där det hänvisas till flera utredningar, bl.a. att Energimyndigheten ska påbörja en utredning om vindkraftens reglerbarhet och effektbalans. Näringsministern nämnde själv en utredning som ska komma nästa vecka om lämpligt planeringsmål för vindkraftens fortsatta utbyggnad. Sedan är det ytterligare en utredning som handlar om certifikat som baseras på kvoter för användning av el från förnybara energikällor.

Så länge som regeringen inte har den här frågan i sin hand och inte gjort analyser och konsekvensbeskrivningar på olika sätt tycker jag att det borde finnas ett moratorium för etablering av vindkraftverk. Det är en komplex fråga. Även forskning behöver komma fram för att kunna ge en hel del kunskap, exempelvis beträffande hälsoeffekter. Det menar jag behöver komma fram ordentligt innan en storskalig utbyggnad sker.

Det är trist att konstatera att det är som vanligt, att man hänvisar till utredningar och till att regeringen återkommer i höst. Jag hade i det här fallet väntat några veckor, så att statsrådet och jag hade kunnat diskutera utifrån Energimyndighetens förslag om planeringsmål och konsekvensanalyser för en fortsatt utbyggnad av vindkraften. Det hade varit mer fruktbart.

Exempelvis vill jag ta upp den mycket stora subvention som ges till vindkraften, upp till 30 öre per kilowattimme. Nog hade det varit bättre om vindkraften hade fått leva på sina egna premisser. Jag menar att det inte är försvarbart på lång sikt att göra en kraftigt subventionerad produktionsmetod till en allt större del av den totala elkraftsproduktionen.

En annan intressant fråga som uppkommer i diskussionerna är: Vilken är regeringens definition av havsbaserad vindkraft? Är vindkraftsetablering i skärgårdar eller i exempelvis Kalmarsund till havs, som Björn Rosengren nu sade? Men är Öresund till havs? Är Öregrundsgrepen till havs? Jag anser att de här etableringarna är kustnära och inte havsbaserade, en uppfattning som för övrigt delas av Föreningen svenskt landskapsskydd. Även Miljöministeriets landplanavdelning i Danmark anser att vindmøllor egentligen inte ska placeras i Öresund utan i områden ute till havs. Men tyvärr gör man ett undantag på Middelgrund på den danska sidan av Öresund. Det beklagar jag, likaväl som jag beklagar att Lillgrundsetableringen på den svenska sidan blir verklighet.

Vilken uppfattning har nu statsrådet om havsbaserad kontra kustnära vindkraft? Är exempelvis Lillgrund havsbaserad?

Anf. 40 TALMANNEN:

Jag erinrar för säkerhets skull om att riksdagen inte bör diskutera enskilda ärenden där det ankommer på myndigheter att fatta beslut.

Anf. 41 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag hade varit väldigt glad om jag hade fått den här interpellationen senare. Jag styr inte interpellationerna. Det gör ju i första hand interpellanten.

Sedan vill jag säga att vi följer det energipolitiska program som är fastställt av riksdagen både när det gäller vår satsning på väldigt mycket forskning på det här området och vår förmåga att bygga ut vindkraften och andra förnybara energikällor. Vi satsar mycket pengar på forskning och stimulerar själva driften av vindkraftverken.

Självklart kan inte vindkraften i ett längre perspektiv subventioneras som den görs i dag. Men vi anser att det är viktigt att göra det nu, och vi ser redan nu tekniska genombrott med avsevärt högre verkningsgrad än tidigare och ett kraftfullt deltagande i detta från industrin.

När det sedan gäller detta med havsbaserat kan man ju självklart ha uppfattningar om när havet börjar respektive slutar och hur nära stranden det ligger. I första hand menar jag att det ska vara havsbaserat. Med det vill jag uttrycka att man ska lägga det så långt ut man kan. T.ex. Utgrundet ligger inte direkt långt ut till havs, men det ligger ändå relativt långt ut. Befolkningen som bor där uppskattar detta, och det ger rätt mycket tillskott till energin.

Sammanfattningsvis vill jag säga att vi ska fortsätta det energipolitiska programmet. Vi kommer att lägga fram en proposition. Propositionen kommer att föreläggas under våren 2002. Där kommer vi att ta upp hela spektrat om energipolitiken och även vindkraften kommer att vara med.

Vindkraften är någonting som har kommit och som jag tror också kommer att stanna. Den är en del av förnybar energi. När vi kommer in på kvoterna och certifikaten är det ju ett sätt att stimulera förnybar

energi. Den förnybara energin behöver inte vara vindkraft, utan det kan vara mycket annat. Och det ska också stimuleras enligt det energipolitiska programmet. Det är det som vi ska kunna finansiera på en marknad där man köper den här typen av certifikat. Det tycker vi är en bra lösning. Vi har också en utredare, som jag nämnde, som kommer med förslag om hur det här ska gå till.

Avslutningsvis vill jag säga att Sverige är ett land som har till 48 % förnybar energi, och det är framför allt vattenkraften. Vi behöver inte bygga ut vattenkraften men däremot förstärka de vattenkraftverk som vi har och få ut större effektivitet. Vi behöver tillse att vi får mer förnybar energi för att klara av det som riksdagen också har beslutat på grundval av en folkomröstning, att vi successivt ska byta ut kärnkraften mot förnybar energi.

Anf. 42 INGA BERGGREN (m):

Fru talman! Många frågor återstår naturligtvis omkring det här specifika området, vindkraft och förnybar energi. När jag i bl.a. bostadsutskottet har haft tillfälle att diskutera de här frågorna har det fött flera frågor. Också bland människor som tar kontakt med mig, människor boende i Skåne, är den här diskussionen mycket levande. Det är av det skälet som jag tar upp de här specifika frågorna. Det är viktigt att verkligen fundera över det som jag här har tagit fram som exempel på att människor har kommit i kläm och uppfattat sin situation som ganska ohållbar.

Det är därför jag är övertygad om att det behövs ett par saker. Dels behövs det enhetliga regler för respektavstånd mellan vindkraftverk – och inte minst vindkraftsparker – och människors bostäder och rekreationsområden. Dels ställs det krav på kunskap och kompetens hos dem som bedömer tillståndsansökningar i kommuner och länsstyrelser. Många gånger har det gått för fort, och tillstånd har givits till vindkraftsindustrin på bekostnad av medborgarna, de närboende, som har kommit i kläm såväl hälso- och miljömässigt som ekonomiskt.

Så vill inte jag att det ska vara. Jag vill gärna fortsätta den här diskussionen. Jag kommer säkert att komma tillbaka med interpellationer både till näringsministern och till miljöminister Kjell Larsson, som nu i första hand kommer att få en del skriftliga frågor av mig.

Anf. 43 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Låt mig bara säga att de frågor som togs upp här om avstånd till bostäder osv. prövas av både kommuner och länsstyrelser. Sedan har vi miljöbalken som faktiskt också – eller framför allt – väldigt kritiskt prövar frågor som har med miljön att göra.

Jag har ingen annan uppfattning och regeringen har ingen annan uppfattning – inte heller Kjell Larsson – än att man måste balansera vindkraften mot en mängd olika intressen. Det är allt från fågelstråk till frågan om hur nära det ligger bostäder, hur det förstör kulturlandskapet osv. Det finns ingen annan uppfattning.

Jag vill ändå säga att vindkraften har en betydelse för att förbättra vår energiförsörjning och att den är förnybar. Den har också en annan poäng jämfört med exempelvis kärnkraften. Om man ska lägga ned ett kärnkraftverk är det oerhört stora kostnader. Det är väldigt stora risker. Ett vindkraftverk skruvar man ned från dess fundament. Möjligtvis slår man

också sönder fundamentet, så har man återställt naturen. Det är en viss skillnad.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2000/01:405 om regelförenklingar

Anf. 44 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Inga Berggren har ställt ett antal frågor till mig rörande regelförenklingar för företag.

Jag vill inleda med att säga att regelförenklingsarbetet är ett i allra högsta grad prioriterat område. Regeringen arbetar på flera sätt med att förbättra företagsklimatet så att fler stimuleras att starta och driva företag eller låta befintliga företag växa. Vårt arbete är till stor del inriktat på insatser som ska leda till förenklingar för företagen och förbättringar av myndigheternas service och information till företagare.

Simplex vid Näringsdepartementet ger stöd och råd i regelförenklingsarbetet inom Regeringskansliet, myndigheterna och utredningsväsendet. När det inom Regeringskansliet, myndigheterna och kommittéerna läggs fram regelförslag som har effekter på små företags villkor, ska förslagen föregås av en särskild konsekvensanalys där effekterna redovisas.

Konsekvensanalyserna är ett viktigt instrument på såväl kort som lång sikt. På kort sikt kan konstateras att förekomsten av konsekvensanalyser inom Regeringskansliet lett till att ett antal förslag i ökad utsträckning anpassats till små företags villkor. På lång sikt är jag övertygad om att arbetet leder till en attitydförändring hos regelgivare inom såväl Regeringskansliet som myndigheterna och att det gagnar små företag. Konsekvensanalysen redovisas som en del av förslaget till Lagrådet och riksdagen och är därför en viktig del av beslutsunderlaget då en lag eller förordning övervägs.

I mars i år startade Näringsdepartementet ett utbildningsprogram som riktar sig till kommittéer, myndigheter och Regeringskansliet. Programmet består av ett tiotal seminarier där en av departementet fastställd handledning för konsekvensanalyser går igenom.

Interpellanten frågar om jag avser att ge Simplex befogenhet att kräva in konsekvensanalyser samt regelförändringar från myndigheter och kommittéer. Detta utgör inte något problem eftersom myndigheterna skickar in beslutade regelförändringar med tillhörande konsekvensanalyser till Näringsdepartementet för kännedom. När det gäller kommittéerna följer Näringsdepartementet utredningsarbetet och ger kontinuerligt stöd och råd i arbetet med konsekvensanalyser.

Även inom EU prioriteras regelförenklingsarbetet. Sverige har i hög grad bidragit till att regelförenkling har fått en högre prioritet på EU-nivå. Det är viktigt att det finns ett uttalat förenklingsperspektiv under hela lagstiftningskedjan när ny lagstiftning tas fram på EU-nivå. Detta perspektiv driver Sverige i EU. Stockholmstoppmötet förde frågan om regelförenkling inom EU framåt.

Interpellanten frågar om jag avser att verka för att tidsbegränsade regler används. Detta är en av de frågor som ska beaktas vid genomförande av en konsekvensanalys. Att göra en utvärdering av en regels effekter en tid efter införandet av regeln kan i många fall vara en annan bra metod för att ta ställning till om regeln bör upphävas eller finnas kvar.

Jag avser inte att verka för att en tidsgräns införs för myndigheters ärendehantering efter vilken ärendet automatiskt avgörs till företagets fördel. Däremot vill jag understryka vikten av att handläggningen av myndigheternas ärenden är så snabb och effektiv som möjligt. Jag vill också framhålla hur viktigt det är att företagare bemöts med en positiv attityd i sina kontakter med myndigheter och att reglerna är rättvisa och tillämpas med förståelse för företagens villkor.

Att uppgiftslämnandet från företagen till myndigheterna är så enhetligt och enkelt som möjligt är också av stor betydelse för företagen. Inom Regeringskansliet pågår ett arbete för att underlätta företagens uppgiftslämnande. Jag avser att återkomma till riksdagen i denna fråga.

Det är angeläget att målet för regelförenklingsarbetet är tydligt och mätbart. I budgetpropositionen för 2001 fastställdes att målsättningen för regelförenklingsarbetet är att företagen efter en treårsperiod ska uppleva en tydlig minskning av den administrativa börda som regelverket skapar för företagen. Om detta mål har uppnåtts kommer att undersökas på lämpligt sätt. Att bara se till antalet regler är inte ändamålsenligt eftersom reglerna har olika innehåll och betydelse för företagsamheten. Regelvolymen kan dock tjäna som en indikator på reglernas överskådlighet.

Jag vill avslutningsvis understryka att regelförenklningar för företag är en mycket viktig fråga som vi tar på största allvar. Det rör sig dock om ett långsiktigt arbete som till stor del handlar om attitydförändringar.

Anf. 45 INGA BERGGREN (m):

Fru talman! Jag tackar även för detta svar. *Ett* klart besked ger näringsministern, nämligen att inte arbeta för att en tidsgräns införs för myndigheters ärendehantering. Svaret i övrigt uppfattar jag som att allt är prioriterat, som att allt pågår för att göra det enklare för småföretag och som att regeringen tänker återkomma till hösten. Jaha.

I vårpropositionen slår regeringen fast att det förenklingsarbete som pågår på Näringsdepartementets Simplex-enhet drivs vidare med kraft. Men resultatet har vi inte sett ännu. T.o.m. vänsterpartisten Lars Bäckström reagerar. "Simplex får inte ta semester" sade han i riksdagsdebatten häromveckan.

I vårpropositionen skrivs för övrigt väldigt lite om företagen. Det finns inte ett enda förslag som gör det enklare att starta och driva företag. Undantaget är några miljoner till kvinnors och invandrares företag. De företagare som jag har varit i kontakt med vill inte ha bidrag. De vill ha förenklningar, inte subventioner.

Många borgerliga ledamöter har precis som jag här i kammaren efterlyst bättre villkor och förenklningar för företagen. De vill att regeringen genast ska genomföra samtliga av Småföretagsdelegationens förslag. Statsråden talar vitt och brett om hur viktiga småföretagen är för Sverige. Men vad gör regeringen? Inte mycket, enligt min uppfattning.

Jag anser att det behövs politiskt stöd från högsta nivå. Statsministern bör därför leda och politiskt ansvara för ett sådant arbete, och en lämplig grupp bör genomföra själva arbetet. Det är också viktigt med tydliga och mätbara mål för en avreglering. Regelmängden inom en mandatperiod ska minskas med t.ex. 25 % såsom det med gott resultat genomförts i Holland, och alla företagsregler ska granskas inom en fyraårsperiod.

I sammanhanget vill jag också återknyta till svaret om att Sverige har bidragit till att regelförenkling inom EU har fått en högre prioritet. Det är bra. Men se också till, herr minister, att regelförenklingarna drivs med kraft även på hemmaplan då EG-direktiven implementeras.

I svaret säger näringsministern vidare att tidsbegränsade regler ”ska beaktas vid genomförandet av konsekvensanalys. Att göra en utvärdering av en regels effekter en tid efter införandet av regeln kan i många fall vara en annan bra metod för att ta ställning till om regeln bör upphävas eller finnas kvar.”

Min fråga blir: Är statsrådet för eller emot tidsbegränsade regler? Och vad anser näringsministern om förslagen som jag här har skissat om att införa tydliga och mätbara mål för avregleringen och att det politiska stödet och ansvaret för avregleringsarbetet torde ligga hos statsministern?

Anf. 46 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag vill först säga att vi i dag presenterar en *benchmarking*-studie där vi jämför länder inom OECD-området. Och jag måste konstatera att de svenska och de nederländska företagen upplever minst regler och minst av sådant som stoppar deras företagande. Där ligger Sverige och Nederländerna i topp före alla andra stora industriländer. Det är inte dåligt. Det får väl anses vara ganska bra.

Vi har klarat av ungefär två tredjedelar av Småföretagsdelegationens olika krav. Vi har mycket kvar. I fråga om regelförenklingar handlar det bl.a. om den hantering som sker inte minst med utgångspunkt i de lagförändringar som regeringen föreslår och som riksdagen fattar beslut om och som kan ge konsekvenser för företagandet. I fråga om detta gör vi nu konsekvensanalyser. Och detta är ju en process. På samma sätt måste ju myndigheterna göra konsekvensanalyser och förenkla sin hantering. Det är också en process. Det går inte att ändra på en dag. Jag är medveten om att det är mycket som vi behöver göra. Men jag vill också påstå, vilket inte minst denna *benchmarking*-studie visar, att Sverige är ett land, i förhållande till andra länder, där företagen upplever att det inte finns motstånd hos myndigheter när det gäller regelfrågor. Det är 10 % av företagen som belyser just detta. Det tycker jag är ett bra tecken. Men vi kommer, som jag säger, att återkomma. Vi arbetar processinriktat. Eftersom dessa frågor är nya även för mig – moderaterna vill ju föra över dem till statsministern, och inte mig emot, jag har nog att göra – och eftersom jag nyligen har fått ansvar för dessa frågor så har jag bestämt mig för att inte ge några löften till riksdagen osv. utan att jag ska återkomma mer konkret. Och då ska jag redovisa vad vi tänker göra.

Jag för också en diskussion med företagare och andra som berörs av detta. Och vi har nyligen också gjort en ganska stor reform när det gäller myndigheternas roll. Jag tänker närmast på Nutek, Vinova och andra organisationer där man har ett helt annat sätt att agera, mer processinriktat, för att stödja företagen. Och allt detta måste ses i ett sammanhang. Vi

återkommer när det gäller frågan om regler. Men än en gång vill jag säga att det är en attitydfråga. Det är en process som sker ständigt. Och om vi jämför med andra länder så uppfattar tydligen svenska företag att det går bra.

Prot. 2000/01:105

7 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 47 INGA BERGGREN (m):

Fru talman! Björn Rosengren säger att det är mycket som vi behöver göra. Det är också så som svar på olika frågor och interpellationer ofta har avslutats, att man har kommit en bit på väg och avser att driva frågorna vidare med oförminskad kraft. Jag får väl tro på den ambitionen hos Björn Rosengren. Men det går för sakta. Det finns en stor otålighet.

Björn Rosengren säger att regelverket i Sverige och i Holland inte är så komplicerat. Men trots allt visar det sig ju att det finns alldeles för mycket regler. De är för komplicerade och oöverskådliga. Och det behöver alltså göras mycket mera. Och, Björn Rosengren, det gäller att jobba på med dessa saker.

Jag har vid ett flertal tillfällen ställt ett antal frågor till regeringen om villkoren för företagare och företag, bl.a. om krångliga regler, småföretagsproblem med kommunala bolag och diskriminerande skatteregler för fåmansföretag. Otåligheten är som sagt var väldigt stor hos de många småföretagarna. De förväntar sig nu att näringsministern inte bara pratar utan också ger besked. Och några besked blev det ju. Men resultatet då? Det är resultatet som vi vill se. Under tiden tenderar tyvärr regelmassan att öka och göra det krångligare. Vad avser regeringen att göra mer konkret för att företagarna verkligen ska se att reglerna är reellt enklare och färre?

Anf. 48 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Det är väl inte jag utan Inga Berggren som pratar med stor inlevelse och stort engagemang. Vad jag försöker säga är att det pågår en process där vi har infört Simplex. Vi arbetar väldigt nära småföretagens organisationer. Och vi vill flytta fram positionerna bit för bit. Som jag sade i mitt interpellationssvar så handlar det om attityder. Men jag konstaterade också att holländska företagare och svenska företagare – först holländska och sedan svenska – jämfört med företagare i andra länder inte upplever samhällets regelverk och administration som något större problem. Och det är väl ganska bra?

Vi kan självklart komma att gå mycket längre, och det vill jag återkomma till.

Anf. 49 INGA BERGGREN (m):

Fru talman! Att uppgiftslämnande från företag till myndigheter ska vara enkelt och enhetligt är något som näringsministern i svaret säger att han avser att återkomma till. Och det är väl bra, men det konkreta då?

På vägen vill jag gärna framhäva några vägledande principer för fortsatta avregleringar.

Det handlar om att underlätta för nya företag att etablera sig och för små och medelstora företag att växa, om att minska skyldigheten och därmed arbetsbördan för små och medelstora företag när det gäller att lämna uppgifter, om att begränsa offentliga monopol, om att minska offentligt ägande i näringsverksamhet samt om att vidga sektorn för

privat näringsverksamhet inom den offentliga sektorn. Dessutom, återigen: Genomför Småföretagsdelegationens samtliga förslag fortast möjligt!

Allra sist skulle jag vilja återknyta till den diskussion om attitydförändringar som Björn Rosengren tog upp – att det väldigt mycket handlar om attitydförändringar när det gäller arbetet med regelförenklingar. Vilka gamla attityder är det som behöver rensas ut? Jag tänker då på detta med att staten ska bestyra, beställa och bestämma allt.

Björn Rosengren säger att attitydförändringsarbete pågår. Vad innebär det konkret?

Anf. 50 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! För att ta några konkreta frågor kan jag nämna att vi har ett projekt som heter Kontakt N, som sedan en tid tillbaka drivs i samarbete med Patent- och registreringsverket samt Riksskatteverket. Kontakt N är en gemensam Internetportal för Patent- och registreringsverket samt Riksskatteverket där det ska räcka att lämna sina uppgifter en gång, elektroniskt, vid registrering av företag. Riksskatteverket har även påbörjat en försöksverksamhet där en grupp företagare erbjuds möjlighet att gratis lämna in sin månatliga skattedeklaration via Internet. Verket för näringslivsutveckling inrättades vid årsskiftet för att främja företagande genom rådgivning, finansiering och stöd till näringslivsutvecklande program. Myndigheten ska särskilt utgå från företagens behov i sin verksamhet.

Sedan ska jag säga något om detta med attityder. Av en ny rapport från organisationen Svenskt Näringsliv framgår att 24 % av unga svenskar som är mellan 16 och 29 år hellre väljer att starta eget än att bli anställda. Rapporten visar att detta är den högsta siffran bland tio jämförbara länder i Europa. Detta är alltså ett exempel på att förändra attityder.

I frågan om företagsklimat kan jag bara konstatera att Merrill Lynch samt andra s.k. ledande banker och andra bedömare anser att företagsklimatet och framtidsstron i företagen har ökat väldigt kraftigt under de senaste åren i Sverige. Det tycker jag att vi gemensamt kan glädjas åt.

Slutligen: Det är nog få länder som har avreglerat så mycket som Sverige. Det gäller t.ex. inom transportområdet samt Posten, elmarknaden och telekommarknaden. Vi har faktiskt avreglerat mycket. I de flesta fallen tycker jag att vi har varit ganska framgångsrika.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2000/01:395 om deponering av avfall lokalt

Anf. 51 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Rune Berglund har frågat mig om regeringen kommer att medge undantag för glesbygdskommuner i deponeringsdirektivet.

Rådets direktiv om deponering av avfall syftar till att förebygga och minska de negativa effekter som deponering av avfall kan orsaka på människors hälsa och på miljön under en deponis hela livscykel. Enligt

svensk syn är en av de viktigaste aspekterna med direktivet att samtliga avfallsdeponier ska uppnå en hög standard med högt uppställda miljökrav.

Direktivet innehåller en möjlighet att undanta vissa glesbebyggelser från delar av direktivet. För att utnyttja denna undantagsmöjlighet måste Sverige, utifrån den definition som direktivet anger för glesbebyggelse, uppge vilka områden som ska undantas. I en bedömning av om denna undantagsmöjlighet ska utnyttjas är det viktigt att bedöma om det är miljömässigt lämpligt att undanta vissa deponier från de miljökrav som direktivet ställer upp.

Naturvårdsverket överlämnade i juni 2000 till regeringen ett förslag till genomförande av deponeringsdirektivet. Detta har varit ute på remiss hos ungefär 50 instanser. Inom Regeringskansliet behandlas för närvarande Naturvårdsverkets förslag tillsammans med remissinstansernas synpunkter. Därför kan jag i dag inte lämna närmare besked om hur regeringen kommer att agera när det gäller frågan om undantag från deponeringsdirektivet.

Anf. 52 RUNE BERGLUND (s):

Fru talman! Tack för svaret! Jag tycker mig kunna uttolka att det finns vissa öppningar.

Anledningen till att jag framställt denna interpellation är den oro som glesbygskommuner i mitt hemlän har uttryckt när det gäller den framtida deponeringen av avfall. Man befärar att kostnaderna kommer att öka avsevärt om Sverige väljer att inte utnyttja EU-direktivets möjligheter till undantag för glest befolkade områden när det gäller deponi av organiskt avfall. Det handlar om små mängder men långa transportavstånd. I många fall rör det sig om 20–30 mil. När det talas om fjällkedjan är det fråga om ännu längre transporter. I vissa fall är det kanske uppemot 50 mil till en godkänd sopförbränningsanläggning.

I min hemkommun brukar det sägas att hela vår sopmängd under ett år motsvarar Stockholms sopmängd under en dag. Det verkar inte rimligt att vi hanterar problemet på likartat sätt när det är så olika villkor.

Kommunförbundets länsavdelning i Jämtlands län har i ett brev till miljöministern skrivit något som jag tycker är viktigt. Man säger att miljökraven skärps väsentligt, vilket är bra – ja, det här direktivet är oerhört bra; i många avseenden kommer det att bli mycket bättre. Mindre bra, skriver man, är kraven som gäller lika tolkning oavsett lokala förhållanden. För glesbygden innebär det att deponier måste stängas. I stället ska avfall transporteras långa sträckor, något som är svårt att förklara för den oinvigde som inte bor i en storstad utan har milsvida glesbygder runtomkring sig.

Någonstans finns en gräns. Jag tycker att den gränsen går vid icke farligt och organiskt avfall. Det bör kunna hanteras av glesbygdskommunerna själva. Jag talar här om kommuner som i många fall har mindre än 1 invånare per kvadratkilometer. Man tycker att nyttan inte står i proportion till kostnaden och inte heller till miljövinsten.

Prot. 2000/01:105
7 maj

*Svar på
interpellationer*

I miljöministerns svar sägs det att det är ”viktigt att bedöma om det är miljömässigt lämpligt att undanta vissa deponier från de miljökrav som direktivet ställer upp”. Avser ministern att initiera ett undersökningsarbete kring deponier i kommuner med mindre än 5 invånare per kvadratkilometer?

Anf. 53 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Ett viktigt mål för vår politik när det gäller avfall är att minska avfallets omfattning. Det tror jag att Rune Berglund och jag är överens om.

Vidare är det oerhört viktigt att ha höga miljökrav också på deponier i glesbygd – både för människornas och för naturens skull. Vi har ju några exempel på läckande deponier som förmodligen har orsakat ganska stora och alarmerande ingrepp i naturen. Jag tänker på t.ex. Molnbyggen i Dalarna.

Oavsett om vi formulerar särskilda möjligheter för glesbygdsdeponier måste också de deponierna leva upp till väldigt höga miljökrav.

Transportfrågan är något som Naturvårdsverket har tittat på i sin undersökning. Man har kommit fram till att miljöpåverkan av transporter – om samma krav genomförs för alla deponier – egentligen inte är att betrakta annat än som rent marginell. Den frågan kan möjligen vara svår att övertyga människor om, men jag tror att i sak är det lätt att visa att transporterna inte är en viktig faktor i det här sammanhanget.

Jag kommer inte att ta något särskilt initiativ av det slag som Rune Berglund efterlyste. Däremot håller vi nu på att bereda frågan med utgångspunkt i Naturvårdsverkets rapport men naturligtvis också i de remissinstansers svar som har yttrat sig om förslaget.

Anf. 54 RUNE BERGLUND (s):

Fru talman! Det är inte så att jag tycker att man ska nonchalera betydelsen av att hantera avfall på ett riktigt säkert sätt. Det finns, som miljöministern påpekade, skrämmande exempel på hur detta har skett ute i glesbygden. Det är viktigt att det blir hanterat på ett mycket säkert och bra sätt.

I dag har hushållen blivit mycket mer medvetna. Man sorterar sina sopor, och under en period var det t.o.m. så att medborgarna i kommunerna hade större ambitioner än vad kommunerna kunde hantera. Man vill ha en god och säker miljö.

Det direktiv som vi talar om är i många stycken bra. Man säger att deponering ska ske under säkra och kontrollerade former och att vi ska undvika onödig markanvändning för avfall. Man säger att ytterligare uppmärksamhet bör ägnas åt frågor om förbränning av kommunalt avfall, icke farligt avfall. Men man säger också att medlemsstaterna bör kunna tillämpa närhetsprincipen. Det är vad jag tycker att vi ska göra i Sverige. Det handlar alltså om 400 000–500 000 människor som bor glest och som har stora avstånd till tätorten med sopförbränningsanläggning.

De flesta kommuner har i dag lokala miljöagendor som är väl genomarbetade. Därmed finns det också en mycket större kompetens i dag än vad det gjorde tidigare för att hantera miljöfrågorna och sophanteringen på ett miljömässigt bra sätt.

Då vill jag uppmana ministern att ta vara på den möjlighet som undantaget till direktivet ger.

Prot. 2000/01:105
7 maj

Anf. 55 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag ska naturligtvis ta med mig Rune Berglunds synpunkter när vi fortsätter att titta på frågan för att komma fram till ett beslut som jag hoppas kan ske ganska snart.

Vi är överens, såvitt jag förstår, om att det är viktigt att ha höga miljökrav på alla deponier i Sverige. Tack!

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

11 § Svar på interpellation 2000/01:409 om polisens agerande vid demonstrationer

Anf. 56 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Yvonne Oscarsson har frågat om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av att det finns risk för att polisen genom att använda sig av handmanövrerade videokameror för optisk övervakning vid demonstrationer bryter mot grundlagsenliga rättigheter och mot Europakonventionen. Hon har också frågat om jag avser att vidta några åtgärder beträffande polisens möjligheter att tillgripa massavlägsnanden så att personers rörelsefrihet inte begränsas i onödan. Slutligen har Yvonne Oscarsson frågat om jag avser att ta initiativ till att skynda på utredningen avseende polisens internutredningar, t.ex. genom att ge tilläggsdirektiv avseende presentation av delbetänkande i den speciella frågan.

Att förebygga brott och andra störningar av den allmänna ordningen och säkerheten samt ingripa när sådana har inträffat hör till polisens grundläggande uppgifter. I ett större perspektiv kan all polisverksamhet sägas syfta till att förhindra brott. I polislagen finns bestämmelser om polisens befogenheter bl.a. när det gäller våldsanvändning, tillfälliga omhändertaganden, avlägsnanden och kroppsvisitation. I polislagen anges också de allmänna principer som ska gälla när en polisman verkställer en tjänsteuppgift. Men regleringen i polislagen är inte uttömmande när det gäller polisens befogenheter.

Polisens befogenheter under en förundersökning är reglerade i rättegångsbalken. Men vissa av de metoder som polisen använder sig av utanför förundersökningsområdet är inte lagreglerade. Till det området hör bl.a. polisens metoder för informationsinhämtning för att hindra och avslöja brott. För att direkt anknyta till Yvonne Oscarssons fråga kan jag konstatera att det inte finns något förbud mot att polisen använder sig av öppna eller dolda handmanövrerade videokameror för optisk övervakning t.ex. vid demonstrationer. Det finns å andra sidan inte heller något positivt lagstöd för metoden. Jag har nyligen initierat ett arbete inom Justitiedepartementet för att utforma direktiv till en utredning som bör se över polisens metoder för informationsinhämtning, vilket inkluderar nu diskuterad polismetod.

Regeringen beslutade i december år 2000 om direktiv för en parlamentariskt sammansatt kommitté som ska granska den ordinära tillsynen av polisen och åklagarväsendet samt internutredningsverksamheten vid dessa myndigheter. Jag anser att resultatet av översynen på området bör presenteras i ett sammanhang, eftersom myndigheternas internutredningsverksamhet är en väsentlig del av den tillsyn och kontroll som sker i verksamheten. En sådan sammanhållen redovisning gör det också lättare för regeringen och andra intressenter att göra helhetsbedömningar av utredningens resultat på detta komplexa och livligt debatterade område.

Polisens befogenhet att använda våld för att genomföra en tjänsteuppgift är noga reglerad i polislagen. Det är min och regeringens självklara ståndpunkt att det är avgörande för människors fortsatta förtroende för offentlig maktutövning att polisen aldrig överskrider gränserna för sin rätt att använda våld. Det är emellertid rättsväsendets myndigheter som har att vidta åtgärder om någon anställd inom polisen har begått brott eller på annat sätt agerat felaktigt vid sin tjänsteutövning. I polisförordningen finns det bestämmelser om handläggningen av brottsanmälningar mot anställda inom polisen. Huvudregeln är att en sådan anmälan omedelbart ska överlämnas till åklagare för prövning om förundersökning ska inledas eller inte.

En polisman som utför en tjänsteuppgift ska ingripa på ett sätt som är försvarligt med hänsyn till åtgärdens syfte och övriga omständigheter. Det måste också finnas direkt lagstöd för polisingripanden som begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna som anges i 2 kap. regeringsformen, dit bl.a. mötes- och demonstrationsfriheten hör.

Om en polismyndighet har beslutat att ställa in eller upplösa en allmän sammankomst eller offentlig tillställning, får en polisman avvisa eller avlägsna deltagare eller åskådare. En förutsättning för en sådan åtgärd är att den behövs för att syftet med polismyndighetens beslut ska uppnås. Men det krävs inte att den som avvisas eller avlägsnas stör den allmänna ordningen.

Polismyndigheten får ställa in eller upplösa en allmän sammankomst om polismyndigheten inte har gett tillstånd till en sådan eller om den hålls i strid med meddelade föreskrifter eller om polismyndigheten har förbjudit den. Vidare får polismyndigheten upplösa en allmän sammankomst om det uppkommer svårare oordning vid själva sammankomsten eller, som en direkt följd av den, i dess omedelbara omgivning. En allmän sammankomst får även upplösas om den medför avsevärd fara för de närvarande eller allvarlig störning av trafiken. Det har vidare slagits fast att en allmän sammankomst endast får upplösas om mindre ingripande åtgärder har visat sig vara otillräckliga för att hindra fortsatt lagstridigt handlande, återställa ordningen, skydda de närvarande eller begränsa störningen av trafiken.

Polisen får avvisa eller avlägsna deltagare i en folksamling som inte är en allmän sammankomst, om folksamlingen stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna. Bestämmelsen innebär att polisen måste pröva om folksamlingen som sådan har stört den allmänna ordningen och om personerna som ingripandet riktar sig mot kan anses vara deltagare i folksamlingen. Det är i första hand polismyndigheten som har befogenhet att fatta beslut om avvisande eller avlägsnande. I brådskande fall får en enskild polisman fatta sådant beslut.

Allt detta framgår av ordningslagen och polislagen. Det är således noga reglerat i polislagen och ordningslagen vilka befogenheter polisen har för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet i samband med demonstrationer. Jag kan för närvarande inte se att det finns behov av att ändra bestämmelserna. Därför ser jag nu inte några skäl för att vidta några åtgärder på området.

Anf. 57 YVONNE OSCARSSON (v):

Fru talman! Jag vill tacka justitieministern så mycket för svaret och framför allt för att det kom så snabbt.

Polisen är ett område som berör många människor – jag vill påstå att det berör de flesta av invånarna i Sverige. Därför är det viktigt att polisfrågor ges så stor öppenhet som möjligt.

Vi i Vänsterpartiet tycker att det är jätteviktigt att alla som har att göra med polisfrågor – från ministern till riksdagsledamöter, till polischefer och till de lokala polisstyrelserna – är så gott det nu går eniga i sina uttalanden. Annars finns det risk för att medborgarna ägnar sig åt spekulationer. Många människor har kontaktat mig, eftersom jag sitter i Rikspolisstyrelsens styrelse, då de tror att det som ministern säger, det som jag säger och det som rikspolischefen säger inte är riktigt sant. Sanningen är kanske att det sätt som polisen uppträdde på i Malmö var styrt uppifrån. Därför är det så viktigt att vi pratar öppet om dessa frågor och att vi försöker att vara så ärliga som vi någonsin kan.

För några månader sedan frågade jag ministern vid en muntlig frågestund om ministerns uppfattning om träning när det gäller de nya batongerna. Det hade beskrivits i tidningarna hur denna träning gick till. På en minuts tid skulle man slå så många slag som möjligt. Min tanke bakom den frågan var att jag var orolig för att om polisen tränar på det här sättet kan det bli ett ryggmärgsbeteende när man utsätts för demonstranter som kan uppfattas som hotfulla. Då kanske man använder det sätt som man har tränat in.

Kameraövervakning och fotografering är jättebra. Vi i Vänsterpartiet tycker att det är bra att ministern har tagit initiativ till att utfärda direktiv till en utredning. Det skulle vara intressant om ministern redan nu kunde säga lite mer om vad utredningen kommer att innehålla.

Det är i och för sig inte någon fara med att polisen fotograferar eller filmar, men vad det handlar om är hur man använder materialet senare, om det arkiveras. Många är oroliga inför detta, eftersom det har varit aktuellt med SÄPO:s registreringar. Många människor har tyckt att det har varit svårt att få ut information om sig själva, och många har inte ens blivit klara över om de har funnits registrerade eller inte. Denna oro kan spädas på om man inte tydligt redogör för vad sådan information används till.

Jag har också frågat om internutredningar. Det är jättebra att ett sådant arbete redan är på gång, och om ministern bedömer att det är bättre att åstadkomma en helhet får vi väl bara vänta. Vi tycker att det hade varit bra att få lite information och att man hade skyndat på just när det gäller internutredningar.

Anf. 58 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Detta är en väldigt aktuell och viktig debatt som rör demokratins fundamentala hörnstenar, demonstrations- och yttrandefriheten och möjligheten att utöva den på ett bra sätt.

Jag hoppas verkligen att ministern agerar utifrån att man ska kunna ha demonstrationer i vårt land där grupper har möjlighet att genomföra demonstrationer på ett sätt som är acceptabelt både för dem som demonstrerar och för samhället i övrigt.

När det gäller demonstrationen i Malmö, som den här frågan delvis härrör sig från, känner i alla fall jag en stor oro inför Göteborgsmötet, om den mentalitet som vi har sett vid olika demonstrationer kommer att fortgå. Det skulle vara intressant att höra hur ministern ser på detta att poliser inte ska få vara anonyma utan att de ska ha nummerade hjälmar så att det går att se vilken polis det är som agerar. Jag tycker att det är oerhört angeläget att man inför detta till Göteborgsmötet.

Det är bra att polislagen fungerar, men regeringen har också ett stort ansvar. Regeringen har ju tillskjutit nya, stora resurser för EU-mötena. Polisen har kanske inte heller varit riktigt förberedd på hur man ska agera med oerhört stora resursinsatser vid demonstrationer. Man har ingen vana i det sammanhanget. Därför krävs det att regeringen är tydlig i direktiv och annat till polisen så att det inte uppstår en sådan aggressivitet som vi kunde se i Malmö.

Man måste också se till att polisen lär sig hur man ska agera när man möter stora och till viss del nya grupper. Jag skulle gärna vilja veta om ministern ämnar ta några initiativ för att få till stånd någon form av samtal mellan de demonstrationsansvariga och polisen.

Jag har hört från dem som har ansökt om demonstrationstillstånd att det har varit oerhört svårt att få till ett samtal med polisen. De har även där mötts med aggressivitet. Så ska det naturligtvis inte vara. Det är viktigt att det förs en dialog mellan polis och demonstranter. Det rör sig ju inte om vilka grupper som helst, utan det är vanliga NGO-grupper som brukar delta i demonstrationerna och som redan finns i vårt demokratiska Sverige, t.ex. kyrkan.

Då måste det till en möjlighet att föra en dialog så att man inte råkar ut för en dylik händelse igen inför Göteborgsmötet. Det skapar inte tilltro, vare sig till demokratin eller till polisen, om vi inte snabbt ser till att formerna för ett bra demokratiskt system kan fungera även framöver.

Jag undrar om ministern ämnar se över den ändring av polislagen 13 § som gjordes 1997/98. Vi som enda parti var då emot att man skulle införa möjligheten till massingripanden just på grund av att vi inte trodde på att det var en bra modell för att värna demokratin. Jag tycker att vi har fått bevis för detta med tanke på de senaste demonstrationerna.

Anf. 59 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag är av samma uppfattning, att vi självfallet ska prata öppet om detta. Hela denna fråga handlar ju om öppenhet. Det är självklart att vi alla med gemensamma krafter ska arbeta för att demonstrationsrätten ska vara oinskränkt.

Jag vill dock varna för att man ska dra alltför långtgående slutsatser eftersom vi ännu inte vet säkert vad som hände i Malmö. Många har dragit slutsatser enbart på grundval av ett par TV-bilder. Jag blev upprörd när jag såg dem, men man ska vara försiktig med att dra för långtgående slutsatser, särskilt som det på vissa håll har sagts att 16 100 poliser plötsligt ska ansvara för något som någon av dem eventuellt har gjort felaktigt.

Att vidta en massa åtgärder bara med anledning av vad som kan ha hänt i Malmö tycker jag är fel. Så kan man inte heller agera lagstiftningsmässigt. Däremot är det självklart att detta har föranlett den diskussion som nu pågår och som vi nu arbetar vidare med, bl.a. att poliser inte ska uppträda anonymt på det sätt som de gör om de använder skyddsutrustningen. Där har min inställning varit alldeles klar, och den är precis densamma som tidigare. Det pågår nu ett arbete hos polisen som gör att detta nog kommer att lösas inom kort. Det är en angelägen fråga för oss alla, och det får inte bli alltför utdraget.

När det gäller de mer konkreta frågorna är det inte regeringens eller riksdagens uppgift att generellt lägga sig i träningen av poliser. Om man nu tillåter batonger tror jag trots allt att det är bra att poliserna får träna med batonger. Alternativet vore att se till att de inte använder batonger alls.

Jag kan i sammanhanget säga att det nu finns diskussioner och förslag inom polisen om att se över vilka vapen man över huvud taget får använda. Det tycker jag är oerhört bra.

När det gäller metoder har jag alltså tagit initiativ till en utredning – som inte har något med Malmö att göra utan som vi talade om för ett par månader sedan – om arbetsmetoder vid brottsutredningar. Som jag nämnde i mitt svar finns det redan regleringar här. Men det finns också luckor – bl.a. i fråga om brottsprovokation och bevisprovokation, där man kan önska sig en tydligare gränsdragning. Det är svårt för poliser att kunna denna exakt, och det är inte bra för allmänheten att denna fråga inte är reglerad. Det kan också gälla det här med kameraövervakning och andra frågor.

Vi arbetar alltså med direktiven, så jag ber att få återkomma. Men generellt handlar det om polisens arbetsmetoder, både den vanliga polisens och Säkerhetspolisens.

Vad gäller internutredning är det också någonting som det togs initiativ om före Malmö. Det är alltså inte så att det nu plötsligt kommer ett batteri utredningar, utan det här är saker som vi har arbetat med under våren, som vi följer med största intresse men som vi inte ser anledning att nu plötsligt höja takten i. Dessa utredningar ska ha sin gång. Det kommer att bli väldigt intressant att se slutsatserna.

Vi följer upp den lagändring som skedde 1997/98. Jag anser att det ändå är bra att man har dessa möjligheter. Däremot är det nu under prövning, bl.a. av JO, hur långt man får avlägsna personer, efter det möte som var i Stockholm. Det resultatet ska också bli intressant att se. Självklart är det viktigt att man har alldeles klart för sig hur långt man får gå vad gäller denna möjlighet. Men jag anser som sagt ändå att det är en bra möjlighet och ett mindre ingripande än många andra, t.ex. att stoppa en demonstration.

Anf. 60 YVONNE OSCARSSON (v):

Fru talman! När det gäller polisens operativa metoder är det alldeles riktigt som ministern säger. Mycket av detta är polisens egna angelägenheter, och vi som politiker kan inte och har inte heller rätt att lägga oss i alltför mycket. Men detta visar, tycker jag, vikten av att det kommer fram ett bra förslag när det gäller internutredningar. Människor som ser polisivåld på TV blir naturligtvis väldigt upprörda. Vi har ofta påpekat att det inte minst från polisens egen synpunkt är viktigt att oskyldigt anklagade poliser har rätt att känna sig rentvådda i allmänhetens ögon. Det handlar alltså både om allmänhetens inställning till polisen och om polisernas egen situation. Det är viktigt att belysa detta ur olika vinklar.

När det gäller träning med batonger anser jag naturligtvis att det är viktigt att polisen tränar. Det jag ville belysa var hur man tränar. Man kan ju träna på olika sätt. Fotbollsspelare tränar vissa moment för att de ska bli duktiga på att spela fotboll. Det är ingen vits att fotbollsspelare tränar att åka skridskor, eftersom de inte ska göra det. *Hur* är alltså jätteviktigt i det här sammanhanget.

Bengt-Ola Rytting har skrivit en interpellation till statsministern där han berör lite av detta. Jag tycker att han har en poäng i det han säger, och jag hoppas att han inte tar illa upp om jag läser upp lite:

”Polisvåldet och överreaktionerna är enligt min mening inte i första hand ett polisiärt problem utan ett politiskt problem, därför är interpellationen ställd till statsministern och inte till justitieministern. EU-systemets brist på legitimitet skapar tydligen ett beteende som hör hemma i auktoritära diktaturer och inte i en demokrati.”

Därför undrar han vilka åtgärder statsministern tänker vidta för att skydda demonstrationsrätten. Det här är en diskussion man kan föra också här.

Jag vill skynda på och gå in lite grann på det här med massomhändertaganden. Jag har tagit del av ministerns svar med dess hänvisning till polislagens bestämmelser om när man får använda detta. Det här blir lite förvirrande för mig. På flera ställen nämns det att det handlar om att upplösa och att ställa in en demonstration. Men när det gäller Malmö och flera andra ställen har det inte alls handlat om att upplösa och ställa in utan om att omhänderta fast demonstrationen fortgår.

JO ska granska delar av detta efter demonstrationen i Malmö. Chefs-JO Claes Eklundh säger i Sydsvenska Dagbladet den 24 april: Polisen har ingen rätt att omhänderta demonstranter kollektivt. Den måste göra en enskild prövning av varje individ för att avgöra om just den personen är ett hot mot den allmänna ordningen.

Utifrån detta är det svårt att förstå att man kan omhänderta en hel hop, flera hundra människor, fast demonstrationen fortgår och det inte sker någon individuell prövning.

Anf. 61 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Jag skulle vilja fråga lite grann om kunskaper om konfliktlösning inom polisen. Det har allmänt sagts att kvinnliga poliser oftast är bättre på att klara konflikter, just därför att de kanske inte är lika provocerande som manliga kolleger kan vara. Det här borde väl vara en av de viktiga delarna, kanske ännu viktigare än batongträningen: att verkligen klara att bemöta människor på ett sådant sätt att man inte skapar

onödiga konflikter och onödig aggressivitet – särskilt när det pågår en demonstration som är anordnad på ett lagligt sätt och därmed har sin lagstadgade rätt att genomföras.

Jag är helt säker på att unga människor som i dag vill engagera sig i samhällsfrågor ser det som oerhört viktigt att deras demonstrationsmöjlighet värnas. Det är kanske det som gör mig mest upprörd när det gäller de bilder jag sett från Malmödemonstrationen: Vi från vuxenvärlden bemöter unga människor på ett sätt som gör att deras engagemang i samhällsfrågor förmodligen kommer att hamna vid sidan om det som skulle kunna ge dem möjligheter att vara med och påverka, då de inte känner att de får samhällets stöd i en sådan här oerhört viktig situation. Därför är det, som jag ser det, oerhört viktigt att justitieministern tar tag i de här frågorna, agerar och ser till att det blir en bra demonstrationsmöjlighet inför Göteborgsmötet.

Jag vill också återkomma till samtalen med NGO:er. Planerar justitieministern att se till att det blir några sådana samtal, där NGO:er kan vara med och tillsammans med polisen diskutera frågor kring demonstrationsmöjligheter inför Göteborgsmötet?

Anf. 62 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Nu kanske jag har större möjlighet att svara på de frågor som togs upp. Jag tänker nämligen inte svara vare sig på statsministerns interpellationer eller i fråga om händelserna i Malmö. Vad gäller båda sakerna är det av principiella skäl. Jag varken kan, får eller vill svara på de sakerna.

Vad gäller möten är det viktigt, både för mig som justitieminister och för regeringen, att man inte på något sätt lägger sig i det operativa. Det är självklart. Man får alltså vara lite försiktig med att ha möten där det kan uppfattas som att man har synpunkter på hur polisen sköter det operativa. Jag tror inte att polisen är avvisande till sådana möten. Jag har inte fått några sådana indikationer. Själv har jag fått information från polisen om vad som kommer att hända, men inte mer än så. Jag vill inte ha för mycket information. Jag vill inte att det ska kunna framstå som om jag har synpunkter på hur man förbereder det här. Som bekant är det också regeringens avsikt att hålla möten med flera olika demonstranter. Det har hela tiden varit regeringens linje att så mycket som möjligt ska göras för att stärka demonstrationsrätten så att det blir så bra som möjligt i Göteborg.

Slutligen vill jag bara säga att vad gäller konfliktlösning är jag helt överens med vad Marianne Samuelsson säger. Det är oerhört viktigt. Huruvida kvinnor är bättre än män vet jag inte. Det låter jag vara osagt. Det som brukar sägas är att äldre, rutinerade poliser ofta klarar det bättre än yngre. Men det handlar också om att man ständigt förbättrar sig inom polisen, vilket man bl.a. har gjort när det gäller idrottsevenemang. Där har man nu ungefär hälften så många poliser och klarar det mycket bättre än för 10–15 år sedan, bl.a. med hjälp av nya metoder och genom att man från andra länder har lärt sig att bli bättre på att hantera denna sorts svårigheter. Det handlar alltså både om den interna utbildningen och om arbetsmetoderna.

Anf. 63 YVONNE OSCARSSON (v):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för en bra debatt. Avslutningsvis kan jag säga att jag hoppas att denna öppenhet fortsätter och att vi kan fortsätta att diskutera på detta sätt och att alla andra som har med detta att göra också tycker det.

För mig är en bra polis också en klassfråga. Vi brukar säga att det handlar om en helhetssyn: vad vi har för sorts samhälle och hur välfärden ser ut.

Vi träffade polisfacket förra veckan, och där är man verkligen angelägen och intresserad av att vara med i diskussionen om den allmänna välfärden. De anser att de har en jätteviktig funktion att fylla.

Jag tror också att det är viktigt att vi fortsätter att prata om vad vi ska ha för sorts poliser. Vi ska prata om styrning av polisen. Vi ska prata om hur man rekryterar poliser.

Justitieutskottet har rätt nyligen varit på besök på Pliktverket och sett hur rekryteringen går till. Då hade jag några frågetecken, men jag blev lugnad och tyckte att rekryteringen av svenska poliser går till på ett be tryggande sätt.

Det behövs fler kvinnor inom polisen inte bara för att de kanske bemöter konflikter på ett annorlunda sätt. Över huvud taget tror vi att polisen i stort i Sverige skulle må bra av att anställa fler kvinnor. Vi behöver också fler av annan etnisk bakgrund än vi svenskar har.

Vi tror att det är viktigt med vidareutbildning inom polisen. Vi tror att det är viktigt att poliserna ges möjlighet till handledning inte bara när det har varit allvarliga situationer utan i vardagen, så att poliserna slipper bli cyniska, trötta och utarbetade och får prata om hur viktigt detta arbete är.

Tack igen!

Anf. 64 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill få säga att jag delar uppfattningen att det ska vara fler kvinnor. Det är nu ungefär 35 %. Det som bör kunna förbättras ytterligare, som jag också talade om när jag besökte kvinnors nätverk, är förhållandet vad gäller antalet kvinnor i chefspositioner.

Vad gäller invandrare är polisen en av de bästa myndigheterna. Det gäller personer som är födda utomlands eller har utländsk bakgrund.

Jag vill säga att vi hela tiden ska sträva efter – det finns ingen tvekan om det – en öppenhet, och vi ska inte ge efter för de hot som kan komma.

Samtidigt vill jag nämna att många är utsatta. Det gäller poliser, åklagare, socialarbetare, sjukvården och kommunalpolitiker. Därför finns det nu ett förslag till ett nationellt handlingsprogram för skydd av bevispersoner. Det omfattar alla personer som under en förundersökning och rättegång lämnar uppgifter som är av betydelse för en brottsutredning. Förslaget omfattar också anställda inom rättsväsendet. Vi avser nu att ta initiativ till en utredning för att genomföra det nationella handlingsprogrammet. Det inkluderar också poliser, som faktiskt är en utsatt grupp inte minst då de driver brottsutredningar mot personer som riskerar flera års fängelse. En del fruktansvärda händelser har följt av det.

Det är en avvägning. Vi ska hela tiden kämpa, men vi måste också ta hand om de personer som är mest utsatta.

Jag vill också tacka för denna debatt. Den kommer att fortsätta, vilket är bra.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2000/01:105

7 maj

*Svar på
interpellationer*

12 § Svar på interpellation 2000/01:411 om kommunikationssystem för polisen

Anf. 65 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Per Westerberg har frågat mig om jag avser att infria min företrädares löfte och verka för en snabb och säker lösning när det gäller polisens radiokommunikationssystem. Per Westerberg har också frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att snarast ge polisen tillgång till ett tillförlitligt och säkert radiokommunikationssystem.

Som Per Westerberg vet har Rikspolisstyrelsen anmält att polisens nuvarande radiokommunikationssystem bör bytas ut inom ett par år. Styrelsen har bedömt att det är möjligt att upprätthålla en fungerande radiokommunikation med nuvarande system fram till utgången av 2004. Därefter bör polisen övergå till ett landstäckande TETRA-system som är gemensamt för alla samhällsviktiga myndigheter.

Regeringen gav i augusti förra året Statskontoret i uppdrag att genomföra en upphandling av ett radiokommunikationssystem baserat på TETRA-standard. Uppdraget ska slutrapporteras senast den 1 februari nästa år. Statskontoret överlämnade en delrapportering av uppdraget till regeringen i april i år. Den bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Genom sina uppgifter och särskilda befogenheter intar polisen en central roll i samhället. Medborgarna kräver en polisverksamhet som präglas av moderna arbetsmetoder och effektiva hjälpmedel. Det är därför angeläget att frågan om ett gemensamt radiosystem bereds på ett snabbt och säkert sätt. Jag kommer även i fortsättningen att försäkra mig om att polisen har tillräckliga förutsättningar för att bedriva sin verksamhet på ett bra sätt.

När det gäller polisens resurser vill jag framhålla att regeringen fortsätter att satsa på polisen. I den ekonomiska vårpropositionen föreslår regeringen att polisen tillförs ytterligare 600 miljoner kronor redan i år. Det innebär att polisen med den redan beslutade höjningen på 575 miljoner kronor i år får närmare 1,2 miljarder kronor i resurstillskott. Utöver de satsningar för 2002 och 2003 som redan beslutats ska polisen dessutom tillföras ytterligare 600 miljoner kronor 2004. Sammantaget är det här den största satsningen på polisen som någon svensk regering någonsin har gjort.

Regeringen kommer att fortsätta att följa rättsväsendets verksamhet och, efter analys av vidtagna effektiviseringsåtgärder, återkomma till riksdagen med de ytterligare insatser som krävs för att fullfölja statsmakternas intentioner för utvecklingen av rättsväsendet.

Anf. 66 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Först vill jag tacka justitieministern för svaren på mina frågor. Jag vill säga att jag inte är ute efter att diskutera antalet polistjänster. Det kommer att göras av andra personer i denna kammare vid ett senare tillfälle. Som bekant är det så att vi har större anslag till polisen än vad sittande regering har i dag. Jag måste även utifrån ren valkretssynvinkel bara markera att jag tycker att det historiskt har varit djupt otillfredsställande när polismyndigheterna haft stora underskott i budgeten och därmed inte kunnat täcka för de tjänster man haft. Skulle man ha följt budgetdirektiven hade man fått avskeda en icke oväsentlig del av poliskåren.

Min interpellation gäller i stället polisens och andra samhällsviktiga funktioners radioverksamhet och kommunikationer. Skälet till detta är att större delen av Schengenländerna i dag har applicerat den s.k. TETRA-standard för gemensam kommunikation mellan polis och andra samhällsnyttiga funktioner för att få ett bra och effektivt samarbete både ur brottsbekämpningssynpunkt och vad gäller tullens verksamhet. Även andra behöver kommunikationer över landgränserna inte minst när Schengensamarbetet har kommit i gång helt och hållet.

Arbetet med ett nytt radiosystem i Sverige började egentligen med en rapport som går fem år tillbaka i tiden – till 1996, då Rikspolisstyrelsen, Räddningsverket, Socialstyrelsen och Överstyrelsen för civil beredskap gemensamt kom fram till att man behövde ett nytt system som var bättre. Man skulle inte behöva att släpa på sex sju olika radioapparater om man ville kommunicera med alla samhällsnyttiga funktioner utan skulle kunna använda en och samma.

Precis samma slutsats har man kommit till i större delen av vår närmaste omvärld.

Rapporten ledde till att vi fick en utredning under landshövdingen Rydhs ledning som kom två år senare – 1998. Den hette *Ett tryggare Sverige* och hade nummer SOU 1998:143. Man förslog ett införande av TETRA-systemet.

Jag kan försäkra justitieministern om att jag har fått oerhört starka påstötningar från fältet – inte minst från Kommunförbundet och övriga verksamheter – om behovet av att skapa det nya rikstäckande systemet. Min mycket raka fråga för nästan exakt ett år sedan till justitieministerns företrädare var om det var Justitiedepartementet som var släpankaret, som de flesta andra påstod, som inte kunde vara med och hjälpa till att finansiera den gemensamma standarden och det gemensamma radiosystemet.

Nästan alla – inte minst ett antal kommuner – säger att de tvingas gå före om regeringen inte får fram ett beslut, trots att det kommer att kosta oerhört mycket samhällsekonomiskt – det är nästan kapitalförstöring – att man tvingas fatta olika beslut om olika införanden för olika myndigheter beroende på att regeringen inte kommer till skott.

Därför är det med en viss besvikelse jag konstaterar att justitieministern säger att det först 2003–2004 borde vara aktuellt för polisen med ett nytt radiosystem.

Jag vill följa upp med att ställa följande frågor. Är justitieministern beredd att se till att det kommer svar till Statskontorets utredare med de preciseringar de anser sig behöva för att fullfölja uppdraget? Kommer

Justitiedepartementet att vara släpankaret, dvs. det som bromsar införandet av den gemensamma standard som ska öka säkerheten för enskilda tjänstemän men också effektiviteten?

Prot. 2000/01:105
7 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 67 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Per Westerberg säger att vi inte ska diskutera polisbudgeten, men sedan kan han ändå inte låta bli att säga lite grann. Därför kan jag inte heller låta bli att säga att inom några veckor kommer 400 nya poliser att examineras. Den här satsningen innebär också att man inom polisen ska ha möjlighet att använda sig av den teknik som behöver utvecklas allteftersom tiden går och samhället utvecklas.

Jag ska försöka svara konkret på båda frågorna. Detta bereds nu inom departementet. Vi kommer självklart att ge svar till Statskontoret. Vi ska inte vara släpankaret.

Anf. 68 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Om vi fortsätter att tala om poliserna kan jag notera att de naturligtvis inte räcker – vilket vårt budgetförslag ger en indikation om. Därmed kan vi avsluta den delen av diskussionen.

Jag är glad över att justitieministern är beredd att lämna svar på hur man ställer sig till garantitrafiken och villkorslånen till den sista maj, och vi får hoppas att detta inte fördröjer Statskontorets utredning. Som justitieministern väl känner till har vi de tragiska fallen i Malexander, där dålig radiokommunikation tyvärr påverkade en del av händelseförloppet i tragisk riktning.

Jag hoppas därför att 2003–2004 är en bortre gräns. Jag skulle gärna vilja få en precisering från justitieministern. Är detta planeringshorisonten från Justitiedepartementets sida när det gäller att få fram detta heltäckande TETRA-system för en gemensam kommunikation mellan olika samhällsnyttiga funktioner?

Anf. 69 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Rikspolisstyrelsen har själv sagt att man kan använda det nuvarande systemet till 2004. Jag kan inte ge någon precisering nu. Det vore att föregå den beredning som sker. Vi är båda överens om att det här är en oerhört viktig fråga, men den är lite för tidigt väckt för att få exakta svar på olika tidsaxlar och om vad som kommer att hända.

Anf. 70 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Allt det är frågan om är vad den tekniska utrustningen medger och vad det finns för ekonomiska resurser. Det förstår jag också. Jag tror att var och en kan förstå att det inte är särskilt effektivt att behöva fumla med upp till sju olika radioapparater för att kommunicera med samtliga samhällsnyttiga funktioner. Ett gemensamt system där det går att kommunicera dels över riksgränserna till övriga Schengenländer, med den brottsbekämpande effekt det kan få, dels med räddningstjänst, sociala myndigheter, med andra hjälporganisationer med statligt eller kommunalt huvudmannaskap i Sverige, ger bättre effekt. Det går att klara sig med sämre utrustning, men det är djupt otillfredsställande för polismaktens anställda och för den breda allmänhetens rättssäkerhetsper-

spektiv att inte utnyttja möjligheten till ett snabbare och effektivare system.

Jag hoppas verkligen att justitieministern vill forcera frågan. Den har redan dragits i långbänk i fem år. Det är ganska unikt för en beredning av ett sådant viktigt system att inte komma till beslut. Jag kan försäkra justitieministern att vid kontakter med Kommunförbundet kommer det fram upprörda röster över att det inte blir beslut. Risken är att de går före själva, och därmed blir det en dyrare lösning för kommun, statsmakt och landsting, beroende på att det finns andra än polisen som också behöver systemet akut.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2000/01:412 om prostitutionspolisens arbete i Stockholm

Anf. 71 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Inger Segelström har frågat mig om jag avser att verka för att Stockholmspolisens arbete mot prostitution får fortsätta som i dag. Inger Segelströms fråga är föranledd av att det i diskussioner framkommit att de örönmärta medel som regering och riksdag beslutat om med anledning av sexköpslagen nu också bör användas i det förebyggande arbetet mot människohandel för sexuella ändamål.

Med anledning av införandet av lagen (1998:408) om förbud mot köp av sexuella tjänster höjde regeringen genom 1999 års budgetproposition polisväsendets ramanslag med 7 miljoner kronor. Därutöver förutsatte regeringen att polisen inom ramen för sin budget skulle avsätta de ytterligare medel som eventuellt kunde komma att behövas för en effektiv bekämpning av prostitutionen.

De extra resurser som regeringen har tilldelat polisväsendet med anledning av den nya lagstiftningen är det Rikspolisstyrelsens uppgift att fördela mellan polismyndigheterna. Det ankommer sedan på varje polismyndighet att utifrån de lokala förhållandena avgöra hur de nya resurserna bäst kan användas i kampen mot prostitutionen. Rikspolisstyrelsen följer upp hur polismyndigheterna använder dessa resurser och vilka resultat som uppnås.

Enligt Rikspolisstyrelsen finns det i den redovisning som hittills har kommit in från de lokala polismyndigheterna inget som tyder på att de samlade arbetsinsatserna mot prostitution skulle ha gått ned. Däremot förändras och utvecklas insatserna. Vid sidan av arbetet mot prostitutionen är det angeläget att polisen utvecklar det förebyggande arbetet mot människohandel för sexuella ändamål. Detta får dock inte innebära att den polisiära närvaron och polisens arbete mot prostitution på gatan minskar.

Som jag tidigare har nämnt är det polisen i Stockholm som utifrån de lokala förhållandena avgör hur de resurser som tilldelats myndigheterna av Rikspolisstyrelsen bäst kan användas i kampen mot prostitutionen. Detta gäller naturligtvis även då denna kamp utgör en del av det förebyggande arbetet mot människohandel för sexuella ändamål.

Anf. 72 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill tacka justitieministern för svaret. Det känns bra att vi tycker så lika. Det har hela tiden varit strul med de öronmärkta pengarna. Det var mest före justitieministerns tid. Jag känner mig lugn av beskedet att kampen mot gatuprostitutionen inte ska minska i Stockholm.

Men sedan jag väckte interpellationen har jag fått veta att en av de två prostitutionspoliserna, Kalle Holm, går i pension och att hans tjänst inte ska tillsättas förrän senare i år. Det blir svårt att ersätta Kalle Holm, som brinner för sin uppgift och har gjort ett alldeles utmärkt arbete i Stockholm.

Min oro gäller vad som kommer att hända i sommar. All erfarenhet och forskning säger att det är under den tiden som de unga tjejerna debuterar i prostitution på gatan. Det är sommarlov, behovet av pengar ökar, och fler unga tjejer är lediga och ute sent. Om prostitutionsgruppen bara har en tjänstgörande polis kommer det snart att sprida sig inte bara till unga tjejer utan till de grupper som tjänar pengar på prostitutionen att det är fritt fram i Stockholm. Då kanske de två och ett halvt årens fantastiska arbete som har varit så framgångsrikt i Stockholm resulterar i att vi kliver tillbaka och att första målet med lagen, just att försvåra för unga tjejer att debutera, kan vara bortkastat.

För ovanlighetens skull är det inte ekonomin som är problemet, som det nästan alltid är i diskussioner i riksdagen, eftersom verksamheten är öronmärkt – som justitieministern har sagt och som riksdagen har beslutat om. Därför undrar jag om justitieministern kan göra någonting åt detta. Om kampen mot gatuprostitution inte fungerar, kan inte heller det mycket viktiga förberedelsearbetet som just har inletts med att hindra sexslavhandel att utvecklas i Sverige fortsätta. Det gäller även att Sverige äntligen, under vårt ordförandeskap, får gehör i EU för frågorna. Vi vill ju att kampen ska fortsätta framgångsrikt. Eller hur, justitieministern?

Anf. 73 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Ja, det vill vi. Vi vill att arbetet ska fortsätta framgångsrikt. Jag är övertygad om att det kan göra det. Jag kan däremot inte lägga mig i det operativa, huruvida det ska beslutas om att någon ska eller inte ska anställas i Stockholm eller om andra ska ta en större del av arbetet. Det får och kan jag inte lägga mig i.

Rikspolisstyrelsen och även länspolismästaren i Stockholm och andra inom polisen i Stockholm känner till regeringens, min och Segelströms absoluta enade inställning att det här är någonting som ska fortsätta med största prioritet.

Vad gäller människohandeln kan vi däremot i allra högsta grad lägga oss i. På nationell nivå avvaktar vi nu remissvaren på det förslag som har kommit. Vad gäller EU hoppas vi – och det finns goda förutsättningar för det – att den 28–29 maj vid rådsmötet i Bryssel kunna komma fram till en överenskommelse mellan länderna innebärande att man gemensamt kan arbeta mot människohandel i Europa. Det ena ska alltså absolut inte på något sätt ställas mot det andra. Båda sakerna är oerhört angelägna, men regeringen måste däremot arbeta på lite olika sätt i de skilda frågorna.

Anf. 74 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Det finns oro för att av riksdagen beslutade lagstiftning och öronmärkta pengar inte ska komma till användning. Om polisen inte gör det arbete som vi särskilt har prioriterat – och man måste säga att den här verksamheten är prioriterad – är det något som ligger under justitieministerns ansvar. Om vi dessutom inte har någon bra kontroll över gatuprostitutionen i Stockholm, kommer vi inte heller att upptäcka vad som händer i form av import av utländska kvinnor till prostitutionen i Sverige. Allting hör ju ihop.

Jag är naturligtvis väldigt glad över att vi får gehör för kravet på en bra lagstiftning, över att vi kommer att kunna jobba aktivt för att stoppa att kvinnor används i sexslavhandel – inte bara i vårt land utan i hela Europa – och över att det här också blir en fråga för FN. Men vi måste samtidigt motarbeta prostitutionen i Stockholm och naturligtvis också i den övriga delen av landet.

Jag måste säga att jag just nu är lite orolig, trots att polisen i Stockholm hitintills har skött det här så exemplariskt. Enligt den statistiska utvärdering av år 2000 som jag har sett har polisen under varje arbetspass gjort mer än ett och ett halvt ingripande mot prostitutionen. Det visar att polisen har gjort ett fantastiskt arbete. Det är väl också därför som lagen har varit så framgångsrik. Detta arbete måste få fortsätta, men framför allt tycker jag att det är viktigt att slå larm hos justitieministern mot bakgrund av den oro som jag känner just nu.

Anf. 75 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det är alldeles riktigt att polisen har varit framgångsrik i Stockholm, med ett och ett halvt ingripande per arbetspass och med det övriga arbete som har bedrivits. Det innebär att polisen har satsat betydligt mer än de 7 miljoner som öronmärkts för detta. Det finns inte heller några tecken på att de öronmärkta 7 miljoner kronorna på något sätt skulle äventyras.

Jag tycker alltså inte att det finns någon anledning till kritik eller oro i detta sammanhang. Det här är ett högt prioriterat område. Skulle det komma fram tecken på en omprioritering skulle jag och regeringen reagera. Vi kan däremot inte anställa någon för detta. Då får jag svara för de här frågorna i ett helt annat sammanhang.

Anf. 76 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag menar inte att justitieministern ska anställa någon. Däremot tycker jag att det är viktigt att justitieministern har kännedom om att det just nu faktiskt finns ett hot att läget när det gäller prostitutionen i Stockholm under sommaren inte kommer att utvecklas så som vi har förutsatt. Jag känner att det är viktigt för mig som riksdagsledamot att slå larm om det här eftersom, som jag sagt, sommaren är den farligaste tiden för unga tjejer att debutera i prostitutionen. Vi vill inte se något sådant. Det var det första målet, och det har vi klarat med bravur.

Tack för debatten!

Anf. 77 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag kan bara försäkra Inger Segelström om att vi i de samtal som vi har kommer att fortsätta att bevaka detta. Detta är en sak

som vi diskuterar både med Rikspolisstyrelsen och med länspolismästare i Stockholm och på andra håll. Jag kan försäkra att den här prioriteringen från regeringens sida kommer att fortsätta med oförändrad styrka.

Prot. 2000/01:105
7 maj

*Svar på
interpellationer*

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2000/01:400 om ekonomisk brottslighet

Anf. 78 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Sten Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta i syfte att alla medborgare även fortsättningsvis ska behandlas lika vid misstanke om ekonomisk brottslighet. Bakgrunden till interpellationen är ett par tidningsartiklar där frågan om att införa möjlighet för åklagare och misstänkta att träffa olika typer av uppgörelser, särskilt i mer komplicerade ekobrottsmål, diskuteras. Sten Andersson är negativ till att det införs en sådan möjlighet i svensk rätt.

Inledningsvis vill jag säga att det är en självklarhet att rättssystemet ska vara så utformat att alla behandlas lika inför lagen. Detta är enligt min mening en absolut grundläggande princip i varje rättsstat.

Exempel på sådana system som Sten Andersson tar upp finns främst i anglosaxisk rätt. I USA är det exempelvis möjligt för åklagaren och den misstänkte att träffa en överenskommelse som går ut på att åklagaren låter åtalet avse ett mindre allvarligt brott, om den misstänkte erkänner gärningen. Ett annat exempel är att åklagaren helt underlåter att väcka åtal för en gärning, under förutsättning att den misstänkte erkänner sig skyldig till brott på en annan punkt. Det förekommer också utfästelser om att lägre straff ska dömas ut under förutsättning att den misstänkte erkänner sig skyldig till brottet.

Ett system av det slag som finns i USA skulle enligt min mening vara helt främmande för den svenska rättstraditionen. Jag har därför inga planer på att lägga fram något förslag till ett sådant system.

Det finns emellertid behov av att se över hur rättsväsendet hanterar bl.a. ekobrott. Utredningar av ekonomisk brottslighet är ofta omfattande och komplicerade och tar stora resurser och mycket tid i anspråk. Jag anser därför att det finns behov av att ytterligare överväga hur sådana mål på olika sätt ska kunna göras mer lätthanterliga. Åtgärder som syftar till snabbare utredning och process utgör en särskild del av regeringens samlade strategi mot den ekonomiska brottsligheten. Genomförandet av strategin har inneburit att en ny myndighetsorganisation inrättats med Ekobrottsmyndigheten i centrum.

Den 1 juli förra året trädde vidare nya regler i kraft som syftar till att effektivisera och förenkla domstolsförfarandet för parterna och för de allmänna domstolarna. Ändringarna innebär bl.a. att reglerna om avbrott och uppskov i huvudförhandling sammanförts till ett institut, samtidigt som bestämmelserna utformats så att möjligheterna att anpassa rättegången till förhållandena i det enskilda målet förbättrats. Möjligheten att låta en huvudförhandling fortsätta utan uppehåll har därmed utvidgats. Det är bl.a. rättegångar i stora ekobrottsmål som stått i blickfånget vid utformningen av de nya bestämmelserna.

1999 års rättegångsutredning har i uppgift att se över processen i domstol. I uppdraget ingår bl.a. att lämna förslag till de ytterligare åtgärder som behövs för att komma till rätta med de svårigheter som domstolarna ställs inför vid rättegångar i bl.a. stora ekobrottsmål. Uppdraget ska redovisas före utgången av 2001. I december förra året tillsattes dessutom en utredning som ska verka för rättsväsendets utveckling. Utredningen ska bl.a. uppmärksamma frågor om möjligheterna att åstadkomma en effektivare lagföring av brott och kortare genomströmningstider från det att ett brott begås till dess att dom meddelas.

Enligt min mening är det viktigt att även fortsättningsvis överväga hur stora ekobrottsmål med bibehållen rättssäkerhet på olika sätt kan göras mer hanterliga. Det finns annars en risk för att rättsväsendet i vissa fall helt kommer att misslyckas med att slutföra sådana mål inom rimlig tid, och att förtroendet för rättsordningen därigenom skadas på ett allvarligt sätt. En sådan utveckling är naturligtvis oacceptabel.

Anf. 79 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Jag tackar för svaret på min interpellation. Jag tolkar det som mycket positivt.

Jag inser mycket väl att det kostar pengar och krävs resurser för att driva stora ekobrottsmål. Jag förstår också att den ansvariga myndigheten vill rationalisera och komma fram till någon form av resultat. Detta får dock inte ske på bekostnad av den s.k. lille mannen, som upplever sig inte ha en chans att komma undan när en mindre försummelse har begåtts. Det kan gälla en parkeringsbot eller en kvarskatt som ska drivas in.

Det kan i ett läge kanske bli fråga om att förhandla bort en del följder av ett brott, så att man i praktiken t.o.m. kan behålla pengar som man har tillskansat sig på ett lagstridigt sätt. Jag är helt övertygad om att det skulle störa det allmänna rättsmedvetandet och även minska respekten för oss politiker.

Jag förstår de praktiska problem som finns när det gäller att lagföra och fälla stora ekonomiska brottslingar. De har, till skillnad från de flesta andra människor i samhället, tillgång till kvalificerad juridisk hjälp. Det är klart att man ska få lov att ha det så länge man kan betala för det, men det kan få den konsekvensen att tilltron till rättssamhället minskar bland det stora antalet medborgare och det skulle vara en tragisk utveckling.

Jag tackar, fru talman, för de synpunkter som statsrådet har redovisat och hoppas att han framöver även håller stånd mot de synpunkter och idéer som finns och praktiseras i USA. Jag har ingenting att kritisera USA för, men mot bakgrund av svenska förhållanden skulle ett sådant system te sig mycket stötande i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Hänvisning av ärenden till utskott

Prot. 2000/01:105

7 maj

Föredrogs och hänvisades

Proposition

2000/01:130 till miljö- och jordbruksutskottet

Motioner

2000/01:K10 till konstitutionsutskottet

2000/01:Fi17–Fi19 till finansutskottet

2000/01:Fi20 yrk. 1–23 och 25–29 till finansutskottet
yrk. 24 till konstitutionsutskottet

2000/01:Fi21–Fi38 till finansutskottet

16 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter

Näringsutskottets betänkande 2000/01:NU10

Finansutskottets betänkande 2000/01:FiU24

Utrikesutskottets betänkande 2000/01:UU13

Trafikutskottets betänkande 2000/01:TU12

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01:MJU17

17 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motion

med anledning av prop. 2001/01:115 Asylsökande barns skolgång m.m.

2000/01:Ub48 av Ulf Nilsson m.fl. (fp)

Sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande

2000/01:KUU1 EU:s framtidsfrågor

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 7 maj

2000/01:1155 av *Staffan Werme* (fp) till miljöminister Kjell Larsson

Miljöfrågorna på Europainivå

2000/01:1156 av *Lennart Kollmats* (fp) till finansminister Bosse Ringholm

Spel via Internet

2000/01:1157 av *Sten Tolgfors* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Polisens resursbrist

2000/01:1158 av *Sten Tolgfors* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Förtroendet för rättsstaten

Prot. 2000/01:105
7 maj

*Svar på
interpellationer*

2000/01:1159 av *Sten Tolgfors* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Polisens tjänstgöringstider

2000/01:1160 av *Sten Tolgfors* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Antalet poliser i Örebro län

2000/01:1161 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till justitieminister Thomas Bodström

Polisens beväpning

2000/01:1162 av *Sten Tolgfors* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Polisens resurser

2000/01:1163 av *Siw Wittgren-Ahl* (s) till statsrådet Ingegerd Wärnersson

Medlingsverksamheten i skolan

2000/01:1164 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till socialminister Lars Engqvist

Taktila kartor för synskadade

2000/01:1165 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till utrikesminister Anna Lindh
Irans angrepp på Mujahedin

2000/01:1166 av *Åke Sandström* (c) till försvarsminister Björn von Sydow

Människors säkerhet vid bristande framkomlighet

2000/01:1167 av *Helena Bargholtz* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Olympiska spelen i Kina

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 15 maj.

19 § Kammaren åtskildes kl. 15.32.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början t.o.m. 8 § anf. 42 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
2 § Svar på interpellation 2000/01:387 om valfrihet för föräldrar	3
Anf. 1 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	3
Anf. 2 MIKAEL OSCARSSON (kd)	4
Anf. 3 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	5
Anf. 4 MIKAEL OSCARSSON (kd)	6
Anf. 5 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	7
Anf. 6 MIKAEL OSCARSSON (kd)	8
Anf. 7 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	8
3 § Svar på interpellation 2000/01:397 om nettosjukpenningdagar i vårpropositionen.....	9
Anf. 8 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	9
Anf. 9 MARGARETA CEDERFELT (m)	9
Anf. 10 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	10
Anf. 11 MARGARETA CEDERFELT (m)	10
4 § Svar på interpellation 2000/01:404 om konkurrenssituationen i hotell- och restaurangnäringen	10
Anf. 12 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	10
Anf. 13 MARGARETA CEDERFELT (m)	11
Anf. 14 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	12
Anf. 15 MARGARETA CEDERFELT (m)	13
Anf. 16 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	14
Anf. 17 MARGARETA CEDERFELT (m)	15
Anf. 18 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	15
5 § Svar på interpellation 2000/01:388 om tillväxtavtalen och jämförbarheten	16
Anf. 19 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	16
Anf. 20 HELENA HÖIJ (kd).....	17
Anf. 21 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	18
Anf. 22 HELENA HÖIJ (kd).....	18
Anf. 23 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	19
6 § Svar på interpellation 2000/01:393 om könsfördelningen i bolagsstyrelser	19
Anf. 24 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	19
Anf. 25 HELENA HÖIJ (kd).....	20
Anf. 26 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	21
Anf. 27 HELENA HÖIJ (kd).....	22
Anf. 28 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	22
7 § Svar på interpellation 2000/01:376 om trafiksäkerheten	23
Anf. 29 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	23
Anf. 30 ELVER JONSSON (fp).....	24
Anf. 31 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	25
Anf. 32 ELVER JONSSON (fp).....	26
Anf. 33 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	27

Anf. 34	ELVER JONSSON (fp)	27
Anf. 35	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	28
8 §	Svar på interpellation 2000/01:401 om vindkraften	28
Anf. 36	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	28
Anf. 37	INGA BERGGREN (m)	29
Anf. 38	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	30
Anf. 39	INGA BERGGREN (m)	31
Anf. 40	TALMANNEN	32
Anf. 41	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	32
Anf. 42	INGA BERGGREN (m)	33
Anf. 43	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	33
9 §	Svar på interpellation 2000/01:405 om regelförenklningar	34
Anf. 44	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	34
Anf. 45	INGA BERGGREN (m)	35
Anf. 46	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	36
Anf. 47	INGA BERGGREN (m)	37
Anf. 48	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	37
Anf. 49	INGA BERGGREN (m)	37
Anf. 50	Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	38
10 §	Svar på interpellation 2000/01:395 om deponering av avfall lokalt	38
Anf. 51	Miljöminister KJELL LARSSON (s)	38
Anf. 52	RUNE BERGLUND (s)	39
Anf. 53	Miljöminister KJELL LARSSON (s)	40
Anf. 54	RUNE BERGLUND (s)	40
Anf. 55	Miljöminister KJELL LARSSON (s)	41
11 §	Svar på interpellation 2000/01:409 om polisens agerande vid demonstrationer	41
Anf. 56	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	41
Anf. 57	YVONNE OSCARSSON (v)	43
Anf. 58	MARIANNE SAMUELSSON (mp)	44
Anf. 59	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	44
Anf. 60	YVONNE OSCARSSON (v)	46
Anf. 61	MARIANNE SAMUELSSON (mp)	46
Anf. 62	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	47
Anf. 63	YVONNE OSCARSSON (v)	48
Anf. 64	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	48
12 §	Svar på interpellation 2000/01:411 om kommunikationssystem för polisen	49
Anf. 65	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	49
Anf. 66	PER WESTERBERG (m)	50
Anf. 67	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	51
Anf. 68	PER WESTERBERG (m)	51
Anf. 69	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	51
Anf. 70	PER WESTERBERG (m)	51
13 §	Svar på interpellation 2000/01:412 om prostitutionspolisens arbete i Stockholm	52
Anf. 71	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	52
Anf. 72	INGER SEGELSTRÖM (s)	53

Anf. 73	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	53	Prot. 2000/01:105
Anf. 74	INGER SEGELSTRÖM (s)	54	7 maj
Anf. 75	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	54	
Anf. 76	INGER SEGELSTRÖM (s)	54	
Anf. 77	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	54	
14 §	Svar på interpellation 2000/01:400 om ekonomisk		
	brottslighet	55	
Anf. 78	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	55	
Anf. 79	STEN ANDERSSON (m)	56	
15 §	Hänvisning av ärenden till utskott	57	
16 §	Förnyad bordläggning	57	
17 §	Bordläggning	57	
18 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	57	
19 §	Kammaren åtskildes kl. 15.32	58	

